

Inyila Isa Annabi Yaya naxan sebexi

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dɔxɔ naani na a ra. Namijɔnmɛ naani nan Inyila Isa xa taruxui sebe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. E xili ne Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Annabi Matiyu, Annabi Maraki, nun Annabi Luki, e Inyila Isa naxan sebe, e maniya e boore ra. Na saxanyi findixi taruxui nan na, naxan Isa bari ki, a jere ki, nun a faxa ki masenma won be. Inyila Isa Annabi Yaya naxan sebe, na fan Isa xa taruxui masenma, kɔnɔ kawandi nan gbo a kui. A Isa nan xa fe tagi rabama, alako mixie xa a kolon a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi yati yati nan na.

Annabi Yaya a masenma dunja birin be a a lanma won xa la Isa ra, won xa danxaniya a ma. Na findima kisi nan na ibunadama be, kisi naxan mu kanama abadan. Annabi Yaya mixi ralimaniyama yi Kitaabui kui alako e naxa siike Ala xa laayidi xa fe ma. Isa findixi serexe xungbe nan na naxan dunja xunsarama. Won xa na kolon, won xa la a ra.

Inyila Isa Annabi Yaya naxan sebexi, a wama Isa tide nan masenfe won be. A tali wɔyenyi gbegbe rawalima na falafe ra. A a falama a Isa findixi «ibunadama xa naiyalanyi ra.» A a masenma a Isa luxi ne alɔ «xurusee demadonyi» danxaniyatɔee be. A Isa misaalima «naade» nun «kira» ra. Isa luxi alɔ «ye» nun «baloe» mixie be. Isa munafanyi gbo adama be.

Ala xa won mali na kolonfe ra alako Isa xa fe xa lu won bɔne kui. Amina.

Inyila Isa

Annabi Yaya naxan sebexi

1

Ala Xui findife ibunadama ra

¹ A fɔlɔ fɔle, Ala Xui nu na,
Ala Xui nu na e nun Ala,
Ala Xui nu findixi Ala yete kan nan na.

² Kabi a fole, Ala nun a Xui nan nu a ra.

³ Ala se birin daaxi a tan nan saabui ra,
sese mu na naxan mu daaxi a tan saabui ra.

⁴ Marakisi sotoma a tan nan na,
kisi naxan findixi naiyalanyi ra adamadie be.

⁵ Na naiyalanyi yanbama dimi kui,
dimi fan mu tin a ra.

⁶ Ala naxa xeme nde xee, naxan nu xili Yaya.

⁷ Seede nan nu a ra, naxan fa seedenoxoya bade na naiyalanyi xa fe ra,
alako birin xa danxaniya a saabui ra.

⁸ A tan xa mu findixi na naiyalanyi ra,
konon a tan fa ne a xa seede ba na naiyalanyi xa fe ra.

⁹ Naxan findixi naiyalanyi ra, naiyalanyi yati na a ra,
naxan fama dunipa ma, a xa adamadie birin iyalan.

¹⁰ Ala Xui naxa sabati dunipa ma.

Dunipa daa a tan nan saabui ra,
konon dunipa tondi ne a kolonde.

¹¹ A fa ne a xonyi,
konon a xa mixie mu a rasene.

¹² Konon naxan tan birin a rasene, e danxaniya a ma,
a naxa noe fi nee tan ma, e xa findi Ala xa die ra.

¹³ Na mu keli e bonsoe xa ma,
xa na mu fate bende waxonyi ma,
xa na mu mixi nde waxonyi ma.
Ala yete nan a niya e xa bari a neene ra, e findi a xa die ra.

¹⁴ Ala Xui naxa findi ibunadama ra,
a sabati muxu ya ma.
Muxu bara a xa noe to,
a Baba noe naxan fixi a xa Di kerenyi ma,

hinnenteya nun nɔndi kamalixi naxan yi.

¹⁵ Yaya naxa a xui ite, a seedepɔxɔya ba a xa fe ma,
«N yi nan ma fe masen wo be, n to a fala,
«Naxan fama n xanbi ra, a tide gbo n be,
barima beenun n tan xa daa, a tan nu na.» »

¹⁶ Won birin bara hinne soto a saabui ra.
A xa hinne bara gbo ye won yi ra.

¹⁷ Ala seriye Kitaabui fi won ma Annabi Munsa nan saabui ra.
A xa hinne nun nɔndi tan faxi won ma
a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra.

¹⁸ Adama yo mu na naxan bara Ala to,
kɔnɔ Ala xa Di kerenyi, naxan na a Baba Ala fe ma,
a tan bara a masen.

Annabi Yaya xa seedepɔxɔya

(Matiyu 3:1-12, Maraki 1:1-8, Luki 3:1-18)

¹⁹ Yaya xa seedepɔxɔya nan ya. Darisalamu Yuwifi kuntigie naxa serexedubee nun Lewi di ndee xee Yaya xɔn ma, e xa a maxɔrin, «Nde i tan na?» ²⁰ Yaya mu tondi e yaabide, a naxa a masen e be a fiixe ra, «Ala xa Mixi Sugandixi mu n tan xa ra.» ²¹ E man naxa a maxɔrin, «I fa findixi nde ra? Annabi Eliya nan na i ra?» Yaya naxa e yaabi, «Ade, Eliya mu n na.» E naxa a maxɔrin, «Namipɔnme nan i ra muxu naxan mamefe a xa fa?» Yaya naxa e yaabi, «Ade.» ²² Na kui, e naxa gbilen a maxɔrin na, «Nde i ra? I i yete mapɔxunxi nde ra? A yaba muxu be, muxu xa sa dentɛge sa muxu xeeɛmae be.»

²³ Yaya naxa a masen e be alo a sebexi Annabi Esayi xa Kitaabui kui ki naxe, «N tan findixi mixi nan na naxan a xui itema gbengberenyi ma, «Wo kira matinxin Marigi be!» »

²⁴ Fariseni nde naxee nu bara xee Yaya xɔn, ²⁵ e naxa a maxɔrin, «Xa i mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, i mu findixi Eliya ra, i mu findixi namipɔnme ra muxu naxan mamefe, i fa mixie xunxama ye xɔɔra munfe ra?» ²⁶ Yaya naxa e yaabi, «N tan mixie xunxama ye nan xɔɔra, kɔnɔ mixi keren na wo ya ma, wo mu naxan kolon. ²⁷ Na nan

fama n xanbi ra. Na binye mu na n tan yi ra, n jan xa a xa sankiri luuti yati
fulun.»²⁸ Na fe birin dangi Betani ne, Yuruden xure naakiri ma, Yaya nu mixie xunxama
ye xorra dennaxe.

Isa nan na Ala xa serexe ra

(*Matiyu 3:13-17, Maraki 1:9-11, Luki 3:21-22*)

²⁹ Na kuye iba, Yaya naxa Isa to fa ra a yire, a naxa a masen, «Ala xa serexe nan yi ki, dunija xa yunubi xafarima naxan na. ³⁰ N nu yi nan ma fe masenfe wo be n to a fala, n naxe, «Xeme naxan fama n xanbi ra, a tide gbo n be, barima beenun n tan xa daa, a tan nu na.» ³¹ N tan yati mu nu na kanyi kolon, kono n fa mixie xunxade ye xora ne alako a tan xa makenen Isirayilakae be.»

³² Yaya naxa seedeᵐoxoya ba, a a masen, «N bara Ala Xaxili Seniyenxi to goro ra kelife koore ma alo ganbe, a doxo a ma. ³³ N tan yati mu nu a kolon, kono Ala naxan n xee mixie xunxade ye xora, a nu bara a masen n be, «I n Xaxili Seniyenxi toma goro ra naxan ma, a lu a ma, na kanyi nan n Xaxili Seniyenxi ragoroma mixie ma.» ³⁴ N tan bara a to. N bara findi seede ra a Ala xa Di nan a ra.»

Isa foxirabire singee

³⁵ Na kuye iba, Yaya man nu na naa, a nun a fɔxirabire mixi firin. ³⁶ Yaya to Isa to dangi ra, a naxa a masen, «Ala xa sɛrɛxɛ nan yi ki!» ³⁷ A fɔxirabire firinyie to a xui mɛ, e naxa bira Isa fɔxɔ ra. ³⁸ Isa to a kobe rato, a naxa e to a fɔxɔ ra, a naxa e maxɔrin, «Wo munse fenfe?» E fan naxa a yaabi, «Rabuni, i yigiyaxi minden?» E to a xili «Rabuni», na nan falaxi e xa xui «Karamɔxɔ». ³⁹ A naxa a fala e bɛ, «Won xɛɛ, wo xa sa na kolon.» Nunmare temui nan nu a ra. E naxa siga na yire kolonde, e fa lu Isa fɛ ma.

⁴⁰ Simōn Piyeri xunya Andire nu na na mixi firinyie ya ma, naxee Yaya xa masenye me, e fa bira Isa foxo ra. ⁴¹ A naxa siga a taara yire keren na, a a fala a be, «Muxu bara Al Masiihu to!» Na nan falaxi e xa xui, «Ala xa Mixi Sugandixi». ⁴² Andire naxa Piyeri xanin Isa yire. Isa to a to, a naxa a fala a be, «Yunusa xa di Simōn nan i ra, konɔ i xili fama falade Kefasi, na nan na ki «Piyeri,» naxan wama a falafe «fanye.»»

⁴³ Na kuye iba, Isa naxa nate tongo a xa siga Galile. A to Filipu to, a naxa a fala a be, «Bira n fɔxɔ ra.» ⁴⁴ Filipu, Andire, nun Piyeri birin findi Betesayidakae nan na. ⁴⁵ Filipu naxa siga Natanayeli yire, a a fala a be, «Mixi naxan ma fe falaxi Munsa nun namipɔnmee xa Kitaabuie kui, muxu bara a to. Isa Nasaretika nan a ra, Yusufu xa di!» ⁴⁶

Natanayeli naxa a maxorin, «Fe fanyi nde noma minide Nasareti?» Filipu naxa a yaabi, «Fa, i yete yati xa a to.» ⁴⁷ Isa to Natanayeli to fa ra, a naxa a fala a xa fe ra, «Isirayilaka yati nan yi ki, maifuya yo mu na naxan boje ma!» ⁴⁸ Natanayeli naxa a maxorin, «I n kolonxi di?» Isa naxa a yaabi, «Beenun Filipu xa i xili, i to nu xore bili bun ma, n tan i to ne.» ⁴⁹ Natanayeli naxa a fala a be, «Karamoxo, i tan findixi Ala xa Di yati nan na! Isirayila Mange nan i ra!» ⁵⁰ Isa naxa a fala a be, «N to a falaxi, a n i to ne xore bili bun ma, i laxi n na na fe nan ma? I fe gbete toma ne naxee dangi na ra.» ⁵¹ A man naxa a masen a be, «N xa a fala wo be a nondi ki ma, wo fama ne koore tode, a rabixi, Ala xa malekee nu te e nu goro Adama xa Di ma.»

2

Futixiri xulunyi

¹ Na xi saxan nde ma, futixiri xulunyi nde naxa raba Kaana, naxan na Galile boxi ma. Isa nga nu na na xulun mixie ya ma. ² Isa fan nu xilixi naa, a nun a foxirabiree. ³ Weni to jon, Isa nga naxa a fala a be, «Weni bara jon yi mixie yi ra.» ⁴ Isa naxa a maxorin, «N nga, i wama munse xon ma n na? N ma waxati mu nu a li sinden.» ⁵ A nga naxa a fala banxi konyie be, «A na naxan yo fala wo be, wo a raba.»

⁶ Feje senni geme daaxi nu na menni, naxee rafema ye ra Yuwifie e yete raseniye naxan na. Litiri tongo solomasaxan han litiri keme moxonon nu noma sade feje keren kui. ⁷ Isa naxa a fala konyie be, «Wo yi fejee rafe ye ra.» E naxa e birin nafe tapu. ⁸ A man naxa a fala e be, «Yakosi, wo a nde ba, wo a xanin xulun xunyi xon ma.» E naxa na fan naba. ⁹ Xulun xunyi to na ye min Isa nu bara naxan mafindi weni ra, a mu nu a kelide kolon, konon konyi naxee ye baxi, nee tan a kolon. A to a min, a naxa ginefenyi xili, ¹⁰ a a fala a be, «Xulun kanyi birin weni fanyi nan singe raminima, mixie na siisi, e fa weni gbete ramini. Konon i tan bara weni fanyi ragata han yi temui!»

¹¹ Na naxa findi Isa xa tonxuma singe ra. A a raba Kaana ne, Galile boxi ma. Na fe kui, a a xa nore nan makenen, a foxirabiree naxa la a ra.

¹² Na xanbi, a naxa sa goro Kaperenamu, a nun a nga, a xunyae, nun a foxirabiree. E naxa sa xi ndee radangi naa.

Isa yulee kerife horomobanxi kui

(Matiyu 21:12-13, Maraki 11:15-17, Luki 19:45-46)

¹³ Yuwifie xa Sayamaleke Dangi Sali to makore, Isa naxa te Darisalamu. ¹⁴ A naxa

sa li, ninge, yexee, nun ganbe matie nu na hɔrɔmɔbanxi yire, kɔbiri masaree fan nu dɔxɔxi naa. ¹⁵ Isa naxa luuti ndee yailan luxusinyi ra, a yulee birin keri hɔrɔmɔbanxi kui, a nun e xa ninge nun yexee. A naxa kɔbiri masaree xa kɔbiri rayensen bɔxi, a e xa teebilie rabira. ¹⁶ A naxa a fala ganbe matie fan be, «Wo yie tongo be! Wo ba n Baba xa banxi findife makiti ra!» ¹⁷ A fɔxirabiree naxa ratu na Kitaabui sebeli ma naxan a falama, «Xanunteya bara gbo ye n bɔpe kui i xa banxi xa fe ra.»

¹⁸ Na kui, Yuwifi kuntigie naxa a maxɔrin, «I tɔnxuma makaabaxi mundun nabama naxan a masenma muxu be a a lan i xa yi mɔoli raba?» ¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Wo yi hɔrɔmɔbanxi rabira. Xi saxan bun ma n tan a rakelima.» ²⁰ Yuwifi kuntigie naxa a fala, «Yi hɔrɔmɔbanxi naxan tixi je tongo naani nun senni bun ma, i tan na rakelima ne xi saxan bun ma?» ²¹ Kɔnɔ Isa to hɔrɔmɔbanxi xa fe fala, taali wɔyenyi nan nu a ra. A nu a fate nan ma fe falafe. ²² A to keli faxe ma, a fɔxirabiree naxa ratu a xa wɔyenyi ma. Na kui, e naxa la Kitaabui xui ra, e naxa la Isa xui ra.

²³ Isa to nu na Darisalamu, Sayamaleke Dangi Sali waxati, mixi gbege naxa danxaniya a ma e to tɔnxuma makaabaxie to, a nu naxee rabama. ²⁴ Kɔnɔ Isa mu nu lama e ra, barima a nu adamadi birin kolon. ²⁵ A hayi yo mu nu a ma, mixi yo xa ibunadama xa fe fala a be, barima a tan nu adamadi bɔpe kolon.

3

Isa nun Nikodemu xa sumunyi

¹ Yuwifi kuntigi nde nu na Farisenie ya ma, naxan xili Nikodemu. ² A naxa siga Isa xɔn ma kɔe ra, a a fala a be, «Karamɔxɔ, muxu a kolon karamɔxɔ nan i ra Ala naxan xeexi. I tɔnxuma makaabaxi naxee rabafe, mixi yo mu nɔma e rabade xa a kanyi nun Ala xa mu a ra.»

³ Isa naxa a masen a be, «N xa nɔndi yati fala i be, xa mixi mu bari a neene ra, a mu nɔma sode Ala xa mangeya niini bun ma.» ⁴ Nikodemu naxa a maxɔrin, «Mixi mɔxi nɔma gbilende a nga teege, a man gbilen bari ra?» ⁵ Isa naxa a yaabi, «A nɔndi i ma n xa a fala i be, xa mixi mu bari a neene ra, ye nun Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a mu nɔma sode Ala xa mangeya niini bun ma.»

⁶ «Fate bende nan mixi fate bende barima. Kɔnɔ mixi xaxili tan barima Ala Xaxili Seniyenxi nan saabui ra. ⁷ N to a falaxi i be a fo wo xa bari a neene ra, na naxa i terenna.

⁸ Foye minima a na wa minife dede biri ra. I a xui nan mema, kɔnɔ i mu a kelide kolon, i

mu a sigade fan kolon. Mixi na bari a neene ra Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a luma na ki ne.»

⁹ Nikodemu naxa a maxorin, «Na rabama di?» ¹⁰ Isa naxa a yaabi, «I tan naxan findixi Isirayila karamoxo xungbe ra, i mu na kolon? ¹¹ N xa nondi yati fala i be, muxu fee nan falama muxu naxee kolon. Muxu man fee nan seede bama muxu naxee toxi, konwo bara tondi muxu xa seedepoxoya ra. ¹² Xa wo mu la n xui ra, n to yi dunja fee falafe wo be, xa n sa ariyanna fee nan fala wo be, wo lama a ra di? ¹³ Mixi yo mu nu te ariyanna, fo Adama xa Di naxan kelixi ariyanna.»

¹⁴ «Annabi Munsa to nu na gbengberenyi ma, a naxa boximase misaali nde yailan wure gbeeli ra, a a ite wuri kuye ma. Adama xa Di fan lanma a xa ite wuri kon na na ki ne, ¹⁵ alako naxan yo danxaniya a ma, na kanyi xa kisi soto naxan mu jonma abadan. ¹⁶ Ala dunja xanu ne han a naxa a xa Di kerenyi fi, alako mixi yo naxan na danxaniya a ma, a naxa loe, a xa kisi ne abadan. ¹⁷ Ala mu a xa Di xee dunja xa ratonde, a a xee ne a xa fa dunja rakisi. ¹⁸ Naxan yo na danxaniya a ma, kiiti mu kanama na kanyi ra, kononaxan yo mu danxaniya a ma, kiiti jan bara ge kanade na kanyi ra, barima a mu danxaniyaxi Ala xa Di kerenyi ma. ¹⁹ Kiiti nan ya: Ala xa naiyalanyi bara fa dunja, konon dimi rafan adamadie ma dangi na naiyalanyi ra, barima e kewali mu fan. ²⁰ Naiyalanyi mu rafan fe kobi raba yo ma. E mu minima naiyalanyi ma, e xa wali kobie naxa fa sa kene ma. ²¹ Kononaxan yo jerema Ala xa nondi ma, a tan minima naiyalanyi ma, alako Ala waxonfe e naxan nabafe, na xa sa kene ma.»

Annabi Yaya seede bafe Isa xa fe ra

²² Na xanbi, Isa nun a foxirabiree naxa keli Darisalamu e so Yudaya boxi ma. Isa naxa waxati nde raba menni a nun a foxirabiree, e nu mixie xunxama ye xora. ²³ Yaya fan nu mixie xunxama ye xora Enon ne, Salimon fe ma, barima ye gbegbe nu na naa. Mixie nu sigama a xon, a tan nu e xunxa ye xora. ²⁴ A a lixi na temui, a mu nu saxi geeli sinden.

²⁵ Loxo nde, woyenyi naxa mini Yaya foxirabiree nun Yuwifi nde tagi maraseniyyenyi xa fe ra. ²⁶ E naxa siga Yaya yire, e a fala a be, «Karamoxo, wo nun xeme naxan nu a ra Yuruden naakiri ma, i bara naxan ma fe seede ba, a na mixie xunxafe ye xora. Birin na sigafe a yire.» ²⁷ Yaya naxa e yaabi, «Mixi mu fefe sotoma, fo Ala na naxan fi a ma. ²⁸ Wo tan yati bara findi n ma seedee ra, a n a masen ne, «N tan xa mu

findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra. N xεexi a ya ra nε.»²⁹ Xeme naxan gine fenxi, a tan nan findima gine kanyi ra. A defanboore tan luma a fe ma nε, a a tuli mati a ra pelexinyi kui. N tan luma na ki nε Isa bε. N ma seewe bara kamali.³⁰ Fo Isa xa fe xa ite nε, n gbe xa igoro.»

³¹ «Naxan kelixi koore, a tan dangi birin na. Naxan kelixi dunija ma, dunija mixi nan a ra naxan woyenma a dunija ki ma, kono naxan tan kelixi ariyanna, a tan dangi birin na.³² A tan fe nan seede bama, a bara naxan to, a man bara naxan me, kono mixi yo mu lama a xa seedepoxoya ra.³³ Mixi naxan lama na seedepoxoya ra, a bara a kolon a Ala nondi nan falama.³⁴ Ala xa Xeera Ala xa masenyi nan tima, barima a kamalixi Ala Xaxili Seniyenxi ra.³⁵ Baba Ala a xa Di xanuxi nε, a fe birin sa a belexe.³⁶ Naxan na danxaniya Ala xa Di ma, a bara abadan kisi soto. Kono naxan na Ala xa Di xui matandi, na kanyi tan mu kisima. Ala xa xone nan birama a foxo ra.»

4

Samari gine nde nun Samarikae danxaniyafe Isa ma

¹ Isa naxa a kolon a Farisenie bara a me, a foxirabiree na wuyafe, a man na mixie xunxafe ye xora dangi Yaya ra.² Kono a fa li Isa yete xa mu nu mixie xunxama ye xora, a foxirabiree nan nu a rabama.³ Isa to rakolon na fe ma, a naxa keli Yudaya, a gbilen Galile boxi ma.

⁴ Na biyaasi kui, a nu lan a xa Samari boxi igiri sigafe ra Galile.⁵ A naxa Samari taa nde li naxan xili Sukaru, dennaxe makore xe ra, Yuwifie benba Yaxuba naxan fi a xa di Yusufu ma.⁶ Yaxuba xa kolonyi na menni nε. Isa to nu bara tagan a xa biyaasi kui, a naxa a magoro na kolon de ra. Yanyi tagi nan nu a ra.

⁷ Samari gine nde to fa ye bade, Isa naxa a fala a be, «N ki ye, n xa a min.»⁸ A a lixi Isa foxirabiree nu bara siga donse sarade taa kui.⁹ Gine naxa a fala Isa be, «I tan Yuwifi, n tan Samari gine. I n maxorinma ye min daaxi ma munfe ra?» Gine na fala ne barima Yuwifie nun Samarikae mu sese masarama e bore tagi.¹⁰ Isa naxa a fala, «Xa i sa a kolon nu, Ala wama i kife naxan na, i tan nan a makulama kisi ye ra nu, a fa na fi i ma. Xa i sa a kolon nu mixi naxan a falafe i be yi ki, «n ki ye ra,» i tan fan a makulama ne ye ra nu naxan i rakisima.»¹¹ Gine naxa a maxorin, «N ba, ye base yo mu i yi ra, yi kolonyi fan tilin. I fa na kisi ye sotoma minden?»¹² Ka i tan dangi muxu benba Yaxuba ra? A tan nan yi kolonyi fi muxu ma. A tan yete bara a ye min, a nun a xa die, a nun a xa

gɔɔɔɛ.» ¹³ Isa naxa a yaabi, «Naxan yo yi kolon ye min, ye xoli man gbilenma a suxu ra. ¹⁴ Kono naxan ye minma n naxan fima a ma, ye xoli mu a suxuma sonon. Na ye findima dulonyi nan na a boɔe ma, a gbo a i, a findi abadan kisi ra.» ¹⁵ Gine naxa a fala a be, «N ba, na ye fi n ma, alako ye xoli naxa n suxu, n naxa fa ye bade sonon.»

¹⁶ Isa naxa a fala a be, «Siga i sa i xa mɔri xili, wo fa be.» ¹⁷ Gine naxa a yaabi, «N mu doxoxi xeme xon.» Isa naxa a fala, «I nondi nan falaxi, a i mu doxoxi xeme xon. ¹⁸ I bara doxo xeme suuli birin xon ma, i man nun xeme naxan a ra yi temui, futi mu wo tagi. Na tan, i nondi nan falaxi.»

¹⁹ Gine naxa a fala Isa be, «Awa, n bara a kolon fa, a namiponme nan na i ra. ²⁰ Muxu benbae Ala batu yi geya nan fari, kono wo tan Yuwifie a falama a fo Ala xa batu Darisalamu ne.» ²¹ Isa naxa a fala a be, «N ma di, i xa la n na, waxati na fafe Baba Ala mu batuma yi geya ma, a mu batuma Darisalamu fan. ²² Wo tan Samarikae, wo salima, kono wo mu Ala kolon. Muxu tan Yuwifie, muxu salima, muxu man Ala kolon, barima Ala xa kisi fatanma Yuwifie nan na. ²³ Kono waxati na fafe, a jan bara a li, Baba Ala batulae a batuma a nondi ki ma e xaxili fiixe nan na. Baba Ala wama na batula moolie nan xon ma. ²⁴ Ala findixi Xaxili nan na. A batulae lan ne e xa a batu e xaxili fiixe nan na a nondi ki ma.»

²⁵ Gine naxa a fala a be, «N a kolon a Al Masiihu fafe, Ala xa Mixi Sugandixi. A tan na fa, a fe birin tagi rabama ne won be.» ²⁶ Isa naxa a fala a be, «N tan nan na ra, n tan Ala xa Mixi Sugandixi nan woyenfe i be yi ki.»

²⁷ Isa foxirabiree to Isa li, a na woyenfe na gine ra, e de naxa ixara, kono e mu a maxorin, «I wama munse xon» xa na mu a ra «Wo na munse falafe?»

²⁸ Gine naxa a xa feɔe lu naa, a siga taa kui, a sa a fala mixie be, ²⁹ «Wo fa. Wo xa xeme nde mato naxan bara n ma kewali birin fala n be, a mu n kolon. Ala xa Mixi Sugandixi na a ra ba, ka?» ³⁰ Na kui, taakae naxa mini sigafe ra Isa yire.

³¹ Na waxati bun ma, Isa foxirabiree nu woyenfe a be, e a fala, «Karamoxo, i dege.» ³² Kono Isa naxa a masen e be, «Baloe na n tan yi ra, wo tan mu naxan kolon.» ³³ A foxirabiree naxa e bore maxorin, «Pe, mixi nde nan faxi donse ra a xon ma ba?» ³⁴ Isa naxa a masen e be, «N tan ma baloe findixi n Xeema waxonfe rabafe nan na, n xa a xa wali rakamali a bara naxan so n yi. ³⁵ Wo tan mu a falama xe, «Kike naani nan luxi beenun xe xabe xa a li»? N xa a fala wo be, wo wo ya rasiga, wo xee mato, e ragbeelixi ki naxe. Xe xaba temui bara a li. ³⁶ Xe xabe jan bara a xa wali sare soto folo. A xa wali a

niyama ne mixi xa kisi soto abadan. Na kui, naxan xe bima nun naxan xe xabama, e birin luma seewe keren ne. ³⁷ Yi masenyi findixi nondi nan na, «Mixi nde xe garansanma, gbetɛ a xabama.» ³⁸ N tan wo xexi xe xabade ne, wo mu naxan nawalixi. Mixi gbetee nan walixi, kono wo tan nan e xa wali ranonyi toma.»

³⁹ Samarika naxee nu sabatixi na taa kui, e gbegbe naxa danxaniya Isa ma na gine xa seedeɲoxɔya xa fe ra, a to a fala, «N bara kewali naxan birin naba, a bara a birin tagi raba n be.» ⁴⁰ Na kui, Samarikae to fa Isa yire, e naxa a mayandi a xa lu e xonyi. Isa naxa xi firin naba naa. ⁴¹ Mixi gbegbe man naxa danxaniya a xa masenyi saabui ra. ⁴² E naxa a fala na gine be, «Singe muxu nu danxaniyaxi i tan nan xa woyenyi xa fe ra, kono yakosi muxu tan yete bara a xui me. Muxu bara a kolon fa, a yi findixi dunipa rakisima nan yati ra.»

Isa xeme nde xa di rayalanfe

⁴³ Na xi firin dangi xanbi, Isa naxa keli naa, a siga Galile, ⁴⁴ barima a tan yati a a masen ne a namiponme sese yo mu binyama a xonyi. ⁴⁵ A to so Galile, naakae naxa a rasene a fanyi ra, barima e fan nu bara Sayamaleke Dangi Sali raba Darisalamu, e a xa kaabanakoe to, a naxee raba naa.

⁴⁶ Na kui, Isa man naxa so Kaana, Galile boxi ma, a ye mafindi weni ra dennaxe. Mange xa walike xungbe nde nu na naa, naxan xa di nu furaxi Kaperenamu. ⁴⁷ A to a me a Isa bara fa Galile kelifɛ Yudaya, a naxa siga a yire, a a maxandi a xa fa a xa di xeme rayalan naxan nu saxi saya fure ma. ⁴⁸ Isa naxa a fala a be, «Wo tan mu danxaniyama feo, fo wo tonxumae nun kaabanakoe to!» ⁴⁹ Mange xa walike naxa a mayandi, «Marigi, talu n xonyi beenun n ma di xa faxa!» ⁵⁰ Isa naxa a yaabi, «Siga, i xa di bara kisi.» Na walike naxa la Isa xa masenyi ra, a naxa siga. ⁵¹ A nu na gbilenfe temui naxe, a xa konyie naxa a ralan, e a fala a be, «I xa di bara kisi!» ⁵² A fan naxa e maxorin, «A fisa mun temui?» E naxa a yaabi, «A fate xinbelixi xoro yanyi tagi pondon.» ⁵³ Na di baba naxa a kolon a xa di yalan folo kabi Isa a fala a be temui naxe, «I xa di bara kisi.» Na nan a ra, na xeme nun a xa denbaya birin naxa danxaniya Isa ma.

⁵⁴ Na naxa findi Isa xa tonxuma makaabaxi firin nde ra. A a raba Galile ne, a to gbilen kelifɛ Yudaya.

¹ Na dangi xanbi, Yuwifie xa sali nde to a li, Isa naxa te Darisalamu. ² Ye yire nde nu na Darisalamu, naxan xili Beteseda Eburu xui. A nu na taa naade xungbe nan fe ma, naxan xili Xurusee Naade. Leele suuli nan nu na na ye yire. ³⁻⁴ Furema wuyaxi nu saxi na leele bun ma, alo donxuie, namatee, nun naxee salonyie birin tuuxi a ma. ⁵ Xeme nde nu na naa, naxan nu namataxi kabi je tongo saxan nun solomasaxan. ⁶ Isa to nu a kolon a yi xeme nu bara bu a namataxi ra, a to a saxi to, a naxa a maxorin, «I wama a xon i xa yalan?» ⁷ Namate naxa a yaabi, «Marigi, ye na imaxa, mixi yo mu na naxan n nagoroma a xora. Beenun n tan xa ye yire li, mixi gbete bara goro a xora.» ⁸ Isa naxa a fala a be, «Keli, i i xa dagi tongo, i i jere.» ⁹ A naxa yalan keren na. A naxa a xa dagi tongo, a a jere.

Na loxe to nu findixi malabu loxe nan na, ¹⁰ Yuwifi kuntigie naxa a fala na xeme rayalanxi be, «Malabu loxe nan to, a mu lanma i xa i xa dagi xanin i xun.» ¹¹ Konɔ a tan naxa e yaabi, «Xeme naxan n nayalanxi, na nan a fala n be, «I i xa dagi tongo, i i jere.» » ¹² E naxa a maxorin, «Nde na falaxi i be?» ¹³ Konɔ xeme mu nu a kolon naxan a rayalanxi, barima Isa nu bara loe a ma jama ya ma. ¹⁴ Na dangi xanbi, Isa man naxa na xeme li horomobanxi, a naxa a fala a be, «Yakosi i bara yalan, konɔ a lanma i xa gbilen yunubi foxo ra alako fe gbete naxa i soto naxan dangi na fure singe ra.» ¹⁵ Xeme naxa siga a sa a fala Yuwifi kuntigie be, a Isa nan a rayalanxi.

¹⁶ Isa to na fe raba malabu loxe ne, Yuwifi kuntigie naxa so Isa gerefe. ¹⁷ Isa naxa a fala e be, «Han to n Baba na walife, n fan na walife.» ¹⁸ Na temui, Yuwifie naxa fe birin naba alako e xa a faxes, barima a nu malabu loxe seriye kanama, a man nu a falama a Ala nan a Baba ra. Na na a ra e birin tide lanxi.

Ala xa Di walima a Baba nan xa yaamari ma

¹⁹ Na kui, Isa naxa a masen e be, «N xa nondi yati fala wo be, Ala xa Di mu noma fefe rabade a yete ra, fo a na naxan to a Baba Ala ra. Ala xa Di, a Baba Ala nan foxi rabama. ²⁰ Barima Baba Ala a xa Di xanuxi ne, a man fe naxan birin nabama, a a masenma a xa Di be. A jan fama fee masende a be naxee makaaba dangi yie ra, alako wo de xa ixara. ²¹ Baba Ala mixie rakelima faxe ma ki naxe, a e rakisi, Ala xa Di fan kisi fima a na wa a fife naxee ma. ²² Baba Ala jan mu mixi yo makiitima, a mixi makiitife birin luxi a xa Di nan ma, ²³ alako birin xa Ala xa Di binya alo e Baba Ala binyama ki naxe. Naxan yo mu Ala xa Di binya, a mu Baba Ala fan binyaxi naxan a xa Di xexi

dunipa.»

²⁴ «N xa nɔndi fala wo be, naxan a tuli matima n na, a fa la n Xeema ra, na kanyi bara kisi abadan. Na kanyi mu kiiti xɔrɔxɔe sɔtɔma, a bara ge ratangade yahannama ma, a bara kisi sɔtɔ. ²⁵ N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, waxati fafe a lide, a jan bara a li, faxamixie Ala xa Di xui mema ne. Naxee na a xui me, nee kisima ne. ²⁶ Baba Ala to findixi kisi kanyi ra kisi sɔtɔma naxan na, a bara a xa Di fan findi kisi kanyi ra kisi sɔtɔma naxan na. ²⁷ A man bara nɔe so a yi ra adamadie makiitife ma, barima Adama xa Di nan a ra. ²⁸ Wo naxa kaaba yi fe ma, barima waxati fafe a lide, naxee na gaburi kui, e birin a xui mema ne, ²⁹ e mini e xa gaburie kui. Naxee findi fe fanyi rabae ra, nee na keli, e kisi nan sɔtɔma. Kɔnɔ naxee findi fe kobi rabae ra, nee tan na keli, e gbaloe nan sɔtɔma.»

³⁰ «N tan mu nɔma fefe rabade n yete ra. N a mema Baba Ala ra ki naxe, n tan kiiti sama na ki ne. Na kui, n ma kiiti tinxin, barima n mu birama n yete waxɔnfe xa fɔxɔ ra, n biraxi n Xeema nan waxɔnfe fɔxɔ ra.»

³¹ «Xa n sa seede ba n yete be, a mu lanma. ³² Baba Ala nan seede bama n be. N fan a kolon a tan seedeɔxɔya naxan bama n ma fe ra, a findixi nɔndi nan na. ³³ Wo tan yati bara mixie xee Yaya xɔn, a fan naxa seedeɔxɔya ba nɔndi xa fe ra. ³⁴ N hayi mu na adama tan xa seedeɔxɔya ma, kɔnɔ n yi fee masenxi ne wo be alako wo xa kisi. ³⁵ Yaya nu luxi ne alɔ lanpui radexexi naxan yanbama. Wo bara seewa na naiyalanyi ra waxati nde bun ma.»

³⁶ «Kɔnɔ seedeɔxɔya nde na n be naxan dangi Yaya gbe ra. N fee naxee rabama, Baba Ala bara naxee so n yi n xa e raba, nee nan findixi seedeɔxɔya ra n ma fe ra, a Baba Ala nan n xeexi. ³⁷ Baba Ala naxan n xeexi, a fan yati bara seede ba n ma fe ra. Wo singe mu nu a xui me, wo mu nu a yatagi to, ³⁸ a xa masenyi man mu sabatixi wo bɔɔe ma, barima wo mu laxi a xa xera ra. ³⁹ Wo luma Kitaabuie mato ra, barima wo ɔxɔ a ma, a wo abadan kisi sɔtɔma e tan nan saabui ra. A fa li, na Kitaabuie yati nan n ma fe seede bama, ⁴⁰ kɔnɔ wo tondixi fade n ma wo xa kisi sɔtɔ.»

⁴¹ «N mu wama adamadie xa matɔxɔe xɔn. ⁴² N wo kolon. Ala xa xanunteya mu na wo bɔɔe kui. ⁴³ N faxi n Baba nan xili ra, kɔnɔ wo mu n nasenexi. Xa mixi gbete sa fa a yete kan nan xili ra, wo mu tondima na tan nasenede. ⁴⁴ Wo to wama wo xa matɔxɔe sɔtɔ wo bore ra, kɔnɔ wo mu matɔxɔe fenma naxan fatanxi Ala Kerenyi tan na, wo fa danxaniyama di?»

⁴⁵ «Wo naxa a mapɔxun de a n tan nan wo kalamuma Baba Ala xɔn. Annabi Munsa, wo xaxili tixi naxan na, na nan wo kalamuma. ⁴⁶ Xa wo sa laxi Munsa ra nu, wo lama nɛ n fan na nu, barima Munsa n tan nan ma fe seɓe. ⁴⁷ Kɔnɔ xa wo mu laxi a xa Kitaabui ra, wo fa lama n tan ma masenyi ra di?»

6

Isa donse fife xeme mixi wulu suuli ma

(Matiyu 14:13-21, Maraki 6:30-44, Luki 9:10-17)

¹ Na xanbi, Isa naxa giri Galile Baa naakiri ma, e naxan xili falama Tiberiyasi Baa. ² Nama gbegebe nu biraxi a fɔxɔ ra, barima e nu a xa tɔnxuma makaabaxie toxi, a nu naxee rabama furemae be. ³ Isa naxa te geya fari, a sa dɔxɔ naa a nun a fɔxirabiree. ⁴ Yuwifie xa Sayamaleke Dangi Sali nu bara makɔre.

⁵ Isa to a ya rasiga, a naxa jama gbegebe to fa ra a yire, a naxa Filipu maxɔrin, «Won sa nɔma taami sarade minden alako yi mixi birin xa e dege?» ⁶ A na fala nɛ alako a xa Filipu mato, barima Isa jan nu a kolon a fafe naxan nabade. ⁷ Filipu naxa a yaabi, «Hali won taami sara xi keme firin wali sare nan na, na mu a niyama yi jama mixi birin xa nɔ taami xuntundi sɔtɔde.» ⁸ Isa fɔxirabire Andire, Simɔn Piyeri xunya, a naxa a fala, ⁹ «Mengi taami suuli na yi xeme dimedi yi ra, a nun yexe firin, kɔnɔ na findixi munse ra yi jama be?» ¹⁰ Isa naxa a masen, «Wo a fala jama be e xa e magoro.» Nooge xinde gbegebe to nu na naa, mixie naxa dɔxɔ bɔxi, e xeme mixi wulu suuli jɔndɔn. ¹¹ Na temui, Isa naxa na taami suuli tongo, a Ala tantu, a e itaxun jama magoroxi ma, a a raba na ki nɛ yexe fan na. Birin naxa a sɔtɔ, han e birin naxa wasa. ¹² Nama to luga, Isa naxa a fala a fɔxirabiree be, «Wo donse dɔnxɔe xuntunyie malan, alako sese naxa makana.» ¹³ Na kui, e naxa mixie xa donse dɔnxɔe xuntunyie malan han debe fu nun firin naxa rafe. Na birin fatan mengi taami gundi suuli nan na.

¹⁴ Nama to Isa xa tɔnxuma makaabaxi to, e naxa a fala, «Muxu bara namijɔnmɛ naxan mame a xa fa dunipa ma, a tan nan yati yi ki!» ¹⁵ Isa to a kolon a e nu fafe a suxude nɛ e xa a findi mange ra, a naxa keli e xun ma, a sa lu a kerenyi ma geya fari.

Isa jɛrefe ye fari

¹⁶ Nunmare to so, Isa fɔxirabiree naxa goro baa de ra, ¹⁷ e baki kunkui kui, e xa baa igiri sigafe ra Kaperenamu. Dimi nu bara sin, kɔnɔ Isa mu nu gbilen e yire sinden. ¹⁸ Foye belebele naxa mini, baa naxa xaape. ¹⁹ E to laala ba kilo suuli xa na mu senni

jɔndɔn, e naxa Isa to jɛrɛ ra ye fari, a fafɛ e mabiri kunkui yire. E naxa gaaxu.²⁰ Kɔnɔ Isa naxa a fala e bɛ, «N tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.»²¹ E to nu wama a xa te kunkui kui, kunkui naxa e sigade li keren na.

Kisi taami naxan fatanxi Ala ra

²² Kuye naxa iba pama ra baa dɛ, Isa fɔxirabirɛɛ kunkui tongo dennaxɛ. E nu a kolon a na kunkui kerɛnyi nan nu na naa, a fa li Isa mu baki a kui, fo a fɔxirabirɛɛ doro.

²³ Kunkui gbɛtɛ naxɛɛ keli Tiberiyasi, nɛɛ naxa e li mɛnni, e taami don dennaxɛ, Marigi naxan so e yi a to gɛ Ala tantude.²⁴ Mixie to a kolon a Isa mu nu na mɛnni sɔnɔn, a fɔxirabirɛɛ fan mu na, e fan naxa baki kunkuie kui, e giri Kapɛrenamu, Isa fende.

²⁵ E to Isa li baa naakiri ma, e naxa a maxɔrin, «Karamɔxɔ, i faxi be mun temui?»

²⁶ Isa naxa e yaabi, «A nɔndi ki ma n xa a fala wo bɛ, wo mu n fenfɛ xɛ n to tɔnxuma makaabaxi raba wo ya xɔri. Wo n fenfɛ nɛ wo to lugaxi taami ra.»²⁷ Wo naxa wali dunja baloe xa fɛ ra, naxan bɔrɔma. Wo xa wali baloe nan ma fɛ ra naxan buma, a abadan kisi fi wo ma. Adama xa Di nan na baloe fima wo ma, barima Baba Ala bara a tan nan matɔnxuma a xa Mixi Sugandixi ra.»²⁸ Na kui, pama naxa Isa maxɔrin, «Muxu lanma muxu xa munse raba alako muxu xa nu kewalie raba Ala wama naxɛɛ xɔn?»²⁹ Isa naxa e yaabi, «Ala wama kewali naxan xɔn, a findixi yi nan na: Wo xa danxaniya a xa xɛɛra ma.»³⁰ E man naxa a maxɔrin, «I tɔnxuma makaabaxi mundun nabama muxu ya xɔri alako muxu xa la i ra? I fa kewali mundun nabama?»³¹ Muxu benbae taami nde don nɛ gbɛngberɛnyi ma naxan goro kelife koore ma. A sebɛxi Kitaabui kui, «Ala naxa taami fi e ma baloe ra, naxan keli koore ma.»³² Isa man naxa a masen e bɛ, «N xa a masen wo bɛ a nɔndi ki ma, Annabi Munsa mu koore taami fi wo ma. N Baba nan koore taami yati fima wo ma.»³³ Barima taami naxan fatanxi Ala ra, a tan nan goroma keli koore, a kisi fi dunja ma.»

³⁴ Na kui, e naxa a fala a bɛ, «Marigi, muxu ki na taami ra temui birin.»³⁵ Isa naxa e yaabi, «N tan nan na kisi taami ra. Naxan na fa n tan ma, a mu kaamɛ kolonma abadan. Naxan na danxaniya n tan ma, a mu ye xɔli kolonma sɔnɔn.»³⁶ Kɔnɔ alɔ n a falaxi wo bɛ ki naxɛ, hali wo to bara n to, wo mu laxi n na.³⁷ Baba Ala mixi naxan birin fima n ma, a fama nɛ n ma, n mu mɛɛma e ra abadan,³⁸ barima n kelixi koore ma n Xɛema waxɔnfe nan nabade. N mu faxi n yetɛ waxɔnfe xa rabade.³⁹ N Xɛema wama nɛ n xa a xa mixi birin nakeli faxɛ ma lɔxɔ dɔnxɔɛ. A mixi naxɛɛ fixi n ma, hali keren naxa

lɔɛ. ⁴⁰ Na nan findixi n Baba sagoe ra, a naxan yo na danxaniya a xa Di ma, na kanyi xa abadan kisi sɔɔ, n man xa a rakeli faxe ma lɔxɔ dɔnxɔɛ ma.»

⁴¹ Na kui, Yuwifie naxa so a mafalafe, barima a nu bara a fala, «N tan nan na taami ra naxan goro keli koore.» ⁴² E nu a falama nɛ, e naxe, «Isa xa mu yi ki, Yusufu xa di? Won mu a nga nun a baba kolon? A fa a falama di, a a goroxi nɛ keli koore?» ⁴³ Isa naxa e yaabi, «Wo ba wɔyɛnfe wo bore tagi na mɔoli ra. ⁴⁴ Mixi yo mu nɔma fade n ma, xa Baba Ala, naxan n xɛxi, mu a kanyi mabendun n ma. N fan fama a kanyi rakelide faxe ma lɔxɔ dɔnxɔɛ. ⁴⁵ A sɛbɛxi namijɔnmɛɛ xa Kitaabui kui, «Ala fama nɛ e birin xarande.» Naxan yo na Baba Ala xui rame, a a xa masenyi suxu, na kanyi tan fama nɛ n ma. ⁴⁶ Mixi yo mu na naxan bara Baba Ala to, bafe mixi ra naxan fatanxi Ala ra. Na keren nan bara Baba Ala to.»

⁴⁷ «N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, naxan na danxaniya n ma, a bara abadan kisi sɔɔ. ⁴⁸ N tan nan na kisi taami ra. ⁴⁹ Wo benbae taami don nɛ gbengberenyi ma, kɔnɔ e birin naxa faxa. ⁵⁰ Taami naxan goroxi keli koore, a na be. Naxan yo na yi tan don, na kanyi mu faxama. ⁵¹ N tan nan na na kisi taami ra naxan goroxi keli koore. Naxan yo na yi taami tan don, a kisima nɛ abadan. Yi taami findixi n fate nan na, n naxan fima sɛrɛɛ ra alako dunija xa kisi sɔɔ.»

⁵² Na kui, sɔnxɔɛ naxa mini Yuwifie tagi, e nu a fala, «Pe, yi xeme nɔma a fate sube sode won yi ra di, won xa a don?» ⁵³ Isa naxa a masen e bɛ, «N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, xa wo mu Adama xa Di fate sube don, xa wo mu a wuli min, kisi mu wo bɛ. ⁵⁴ Naxan n sube donma, a n wuli min, na kanyi kisima nɛ abadan, n a rakelima nɛ faxe ma lɔxɔ dɔnxɔɛ. ⁵⁵ N fate nan findixi baloe yati ra. N wuli nan findixi minse yati ra. ⁵⁶ Naxan n sube donma, a n wuli min, n bara sabati na kanyi i, a fan bara sabati n fan i. ⁵⁷ Baba Ala to n xɛxi, kisi fatanma naxan na, kisi na n fan yi a tan saabui ra. Na mɔoli man na, naxan baloma n tan ma, na kanyi kisima n saabui ra. ⁵⁸ Taami naxan goroxi keli koore, a na be. A mu luxi alɔ wo benbae taami naxan don. E tan faxa nɛ. Naxan yi taami tan donma, na kanyi kisima nɛ abadan.» ⁵⁹ Isa yi masenyi ti nɛ a nu mixie kawandima temui naxe Kaperenamu salide kui.

Isa fɔxirabire gbegbe janige masarafe

⁶⁰ E to a xa masenyi mɛ, a fɔxirabire wuyaxi naxa a fala, «Yi masenyi tan xɔrɔxɔ de! Nde nɔma tinde a ra?» ⁶¹ Isa to a kolon a a fɔxirabireɛ na yi wɔyɛnyi falafe e bore

tagi, a naxa e maxorin, «N ma masenyi bara wo raxono? ⁶² Xa a sa li go, wo sa Adama xa Di to te ra koore ma, a kelixi dennaxe? ⁶³ Ala Xaxili Seniyenxi nan kisi fima mixi ma. Fate bende tan mu noma sese ra. N masenyi naxan tixi wo be, a Ala Xaxili Seniyenxi nun kisi soto ki nan masenma. ⁶⁴ Kono mixi ndee na wo ya ma, naxee mu danxaniyaxi.» Isa na fala ne barima kabi a folo, a nu a kolon naxee mu danxaniyaxi, a nun naxan fama a yanfade, a a sa kuntigie belexe. ⁶⁵ A man naxa a masen, «Na nan a ra, n a falaxi ne wo be, a mixi yo mu noma fade n xon ma, xa Baba Ala mu na danxaniya fi a ma.»

⁶⁶ Na xanbi, a foxirabire gbegbe naxa janige masara, e gbilen a foxo ra. ⁶⁷ Na kui, Isa naxa a foxirabire fu nun firinyie maxorin, «Wo tan go? Wo fan wama kelife n xun ma?» ⁶⁸ Simon Piyeri naxa a yaabi, «Marigi, xa muxu gbilen i foxo ra, muxu fa sigama nde xon ma? Abadan kisi masenyi na i tan nan yi. ⁶⁹ Muxu bara la a ra, muxu man bara ge a kolonde, a i tan nan na Ala xa Seniyentoe ra.» ⁷⁰ Isa naxa e yaabi, «N tan xa mu wo sugandi, wo tan mixi fu nun firinyie? Kono mixi keren na wo ya ma, adama sentane nan a ra.» ⁷¹ A nu Simon Isikariyoti xa di Yudasi nan ma, naxan nu na a foxirabire fu nun firinyie ya ma. A tan nan nu fama a yanfade, a a sa kuntigie belexe.

7

Isa xunyah e xa danxaniyatareja

¹ Na xanbi, Isa naxa Galile boxi isa folo. A mu nu Yudaya tan iperema, barima Yuwifi kuntigie nu katafe ne e xa a faxa. ² Yuwifie xa Bage Ti Sali to nu bara makore, ³ Isa xunyah e naxa a fala a be, «A lan ne i xa keli yi boxi ma, i siga Yudaya, alako i foxirabiree naxee sa na naa, e fan xa i xa walie to, i naxee rabama. ⁴ Mixi mu a xa wali noxunma xa a wama dunja xa a kolon. I to yi tonxumae rabama, a lanma i xa e raba kene ma.» ⁵ E na fala ne, barima hali e to findixi a xunyah e ra, e mu nu laxi a ra. ⁶ Isa naxa a masen e be, «N ma waxati mu nu a li sinden, kono waxati yo mu na wo tan xa fe ma. ⁷ Dunja mu noma wo tan xonde, kono e n tan xonma, barima n seedepoxoya bama e xa fe ra, a e xa walie kobi. ⁸ Wo tan xa te Darisalamu, wo sa sali raba naa. N tan mu sigama, barima n ma waxati mu gexi a lide sinden.» ⁹ A na fala xanbi, a naxa lu Galile.

Isa kawandi tife Darisalamu

¹⁰ A xunyah e to te sali rabade Darisalamu, Isa fan naxa siga, kono a gundo ki ma. ¹¹ Sali to nu rabafe, Yuwifi kuntigie nu a fenfe Darisalamu, e nu maxorinyi ti, «A na

minden?»¹² Mixie nu wøyen gbegbe makoyikoyima e bore tuli Isa xa fe ra. Ndee a falama a mixi fanyi nan a ra, ndee a falama a a na pama ratantanfe nan tui.¹³ Kɔnɔ e to nu gaaxuxi Yuwifia kuntigie ya ra, mixi yo mu nu suusama a xa fe falade kene ma.

¹⁴ Yuwifia nu sali naxan nabafe, lɔxun keren na a ra. Na to nu bara siga han a tagi, Isa naxa te hɔrɔmɔbanxi kui, a kawandi ti fɔlɔ.¹⁵ Yuwifia kuntigie naxa kaaba, e nu a fala, «Yi xeme lɔnnixi yi mɔɔli ra di, a to mu xaranxi?»¹⁶ Isa naxa e yaabi, «N kawandi naxan tima, a mu kelixi n tan xa ma. A kelixi n Xeema nan ma.¹⁷ Mixi naxan wama Ala waxɔnfe rabafe, a nɔma ne a kolonde xa yi xaranyi fatanxi Ala nan na. Xa n gbe gbansan na a ra, mixie a kolonma ne nu.¹⁸ Mixi naxan wøyenma a yete xaxili ma, a matɔxɔe fenfe a yete nan be. Kɔnɔ naxan matɔxɔe fenfe a Xeema be, nɔndi fale nan na kanyi ra, tinxintareya yo mu naxan bɔɔe ma.¹⁹ Annabi Munsa yati nan Ala xa seriye soxi wo yi ra, kɔnɔ wo mu a ratinmexi. Munfe ra wo wama n faxafe?»²⁰ Nama naxa a fala, «Ninne nan na i fɔxɔ ra! Nde katafe i faxade?»²¹ Isa naxa e yaabi, «N kaabanako keren nan naba, a fa wo birin de ixara.²² Munsa a benbae xa seriye falaxi ne wo be a wo xa wo xa di xeme sunna. Wo na rabama hali malabu lɔxɔe.²³ Xa xeme sunnama malabu lɔxɔe alako Annabi Munsa xa seriye naxa fa kana, wo xɔnɔma n tan ma munfe ra, n to furema fate birin nayalan malabu lɔxɔe ma?»²⁴ Wo xa fee kui mato a fanyi ra beenun wo xa kiiti sa. Kiiti xa tinxin.»

²⁵ Darisalamuka ndee nu a falafe, «Kuntigie mu na katafe yi xa faxade?»²⁶ A mato, a tan nan wøyenfe kene ma yi ki, kɔnɔ e mu sese falama a be! Ka e bara la a ra, a Ala xa Mixi Sugandixi na a ra?²⁷ Kɔnɔ won birin Isa baride kolon. Ala xa Mixi Sugandixi tan na fa, a baride mu kolonma.»

²⁸ Na kui, Isa naxa kawandi ti a xui itexi ra hɔrɔmɔbanxi kui, «Wo n kolon, wo n kelide fan kolon? Kɔnɔ n tan mu faxi n yete kan janige xa ma. Nɔndi Kanyi nan n xexi, kɔnɔ wo tan mu a kolon.²⁹ N tan a kolon, barima n fatanxi a tan nan na. A tan nan n xexi.»

³⁰ Na kui, e naxa kata a suxude, kɔnɔ e mu nɔ, barima a xa waxati mu nu a lixi sinden.³¹ Kɔnɔ pama ya ma mixi gbegbe naxa danxaniya Isa ma, e nu a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi na fa, a tɔnxuma makaabaxie rabama dangi yi xeme ra?»

³² Farisenie to a me, pama nu naxan makoyikoyife Isa xa fe ra, e tan nun serexedube kuntigie naxa hɔrɔmɔbanxi kɔsibilie xee, e xa sa Isa suxu.³³ Isa naxa a masen, «N na wo ya ma sinden dondoronti, n fa siga n Xeema yire.³⁴ Wo fama ne n

fende, kɔnɔ wo mu n toma. N sa luma dennaxe, wo mu nɔma naa lide.» ³⁵ Yuwifi kuntigie naxa e bore maxɔrin, «Yi wama sigafe minden, won mu sa nɔma a tode dennaxe? Ka a waxi ne a xa sa sabati jamane gbete alo muxu xa mixi ndee, alako a xa sa si gbete xaran? ³⁶ A to a masenxi a muxu fama a fende kɔnɔ muxu mu a toma, a a sa luma dennaxe, muxu mu nɔma naa lide, a waxi munse falafe?»

Kisi ye

³⁷ Na sali waxati lɔxɔ dɔnxɔe ma, naxan tide gbo boore birin be, Isa naxa keli, a a masen a xui itexi ra, «Ye xɔli na naxan yo ma, a xa fa n xɔn, a xa a min. ³⁸ Alo Kitaabui a masenxi ki naxe, naxan yo na danxaniya n ma, kisi ye bulama ne a boje kui, alo xure naxan susuma.» ³⁹ A nu na Ala Xaxili nan ma fe masenfe, a xa danxaniyatɔee nu fama naxan sɔtode. Na waxati, Ala Xaxili mu nu faxi sinden, barima Isa xa xunnakeli mu nu makenenxi sinden.

⁴⁰ Nama to a xa masenxi me, ndee naxa a fala, «Muxu nu namipɔnme naxan mamexi a xa fa, a tan nan yati yi ki!» ⁴¹ Gbete fan naxa a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na yi ra!» Kɔnɔ ndee fan naxa a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi findima Galileka ra? ⁴² Kitaabui mu a masenxi xe, a Ala xa Mixi Sugandixi kelima Dawuda bɔnsɔe ne, a keli Beteleemu, Dawuda xɔnyi?» ⁴³ Na kui, jama mu nu lanxi Isa xa fe ma. ⁴⁴ Ndee nu wama a suxufe, kɔnɔ mixi yo mu nɔ.

⁴⁵ Na kui, kɔsibilie naxa gbilen serexedube kuntigie nun Farisenie yire. Na kuntigie naxa e maxɔrin, «Munfe ra wo mu faxi a ra be?» ⁴⁶ Kɔsibilie naxa e yaabi, «A xa masenxi dangi adamadie xa masenxi birin na.» ⁴⁷ Farisenie fan naxa e yaabi, «Pe, a bara wo fan madaxu? ⁴⁸ Mixi keren na kuntigie xa na mu Farisenie ya ma naxan laxi a ra? ⁴⁹ Yi jama tan mu seriye Kitaabui kolon. Mixi dankaxie nan e ra.»

⁵⁰ Kɔnɔ Nikodemu, naxan nu bara siga Isa yire, a naxa a fala a boore kuntigie be, ⁵¹ «Won ma seriye ki ma, mixi ne makiitima, a mu maxɔrinma xe alako a xa kolon sinden a fe naxan nabaxi?» ⁵² E naxa a yaabi, «Galileka nan na i fan na? A mato Kitaabui kui, namipɔnme yo mu kelima Galile bɔxi!» ⁵³ Na xanbi, kankan naxa siga a xɔnyi.

8

Gine yenela makiitife

¹ Isa naxa siga Oliwi geya ma. ² Kuye to iba, a naxa siga horomɔbanxi. Nama to fa

a yire, a naxa dɔxɔ, a so e kawandife.

³ Seriyɛ karamɔxɔɛ nun Farisenie fan naxa fa gine nde ra, e naxan suxuxi a na yene rabafe. E naxa a ti mixi birin ya i, ⁴ e a fala Isa be, «Karamɔxɔ, muxu yi gine suxuxi yene nan xun. ⁵ Seriyɛ ki ma, Annabi Munsa muxu yamarixi ne muxu xa yi gine mooli magɔnɔ gɛmɛ ra han a faxa. I tan a toxi di?»

⁶ E nu na gantanyi nan tefe a be na maxorinyi ra, a xa fe nde fala, e noma a kalamude naxan ma. Isa naxa a igoro, a nu fa sebeli ti boxi ma a belexesole ra. ⁷ E to dɔxɔ a ra, a naxa keli, a a fala e be, «Yunubi mu na naxan ma wo ya ma, na singe xa yi gine ɔnɔ.» ⁸ A man naxa a igoro, a nu fa sebeli ti boxi ma. ⁹ E to a xa woyenyi me, e birin naxa siga keren keren, folofe forie ma. Gine gbansan to lu Isa ya i, ¹⁰ Isa naxa keli, a gine maxorin, «Naxee fa i ra, e na minden? Mixi yo mu lu naxan i makiitima?» ¹¹ Gine naxa a yaabi, «N marigi, mixi yo mu lu.» Isa naxa a fala a be, «Awa, n fan mu i makiitima. Siga, i naxa yunubi raba sonon.»

Isa nan na dunija naiyalanyi ra

¹² Isa man naxa woyenyi tongo, a a masen jama be, «N tan nan na dunija naiyalanyi ra. Naxan na bira n foxɔ ra, a mu jerema dimi kui muku. Kisi naiyalanyi nan yanbama na kanyi be.» ¹³ Na kui, Farisenie naxa a fala a be, «I na i yete kan nan seede bafe. I xa seedepɔxɔya mu findixi nondi ra.» ¹⁴ Isa naxa e yaabi, «Hali n seede ba n yete be, n ma seedepɔxɔya findixi nondi nan na, barima n a kolon n kelixi dennaxe, n man a kolon n sigafe dennaxe. Konɔ wo tan mu n kelide kolon, wo mu n sigade fan kolon. ¹⁵ Wo tan mixi makiitima adama xaxili nan na. N tan mu mixi yo makiitima. ¹⁶ Konɔ xa n sa mixi makiitima, n ma kiiti findima nondi nan na, barima n keren xa mu a ra. N tan nun Baba Ala nan a ra, a tan naxan n xexi. ¹⁷ A sebexi wo xa seriyɛ Kitaabui kui, a xa mixi firin xa seedepɔxɔya baxi lan e bore ma, na xa suxu nondi ra. ¹⁸ N tan nan na n yete seede ra. Baba Ala fan, a tan naxan n xexi, a fan seedepɔxɔya bama n ma fe ra.» ¹⁹ E naxa Isa maxorin, «I baba na minden?» A naxa e yaabi, «Wo mu n kolon, wo mu n Baba fan kolon. Xa wo n kolon ne nu, wo n Baba fan kolonma ne nu.» ²⁰ Isa yi masenyi ti horomobanxi, hadiya sase yire ne, konɔ mixi yo mu a suxu, barima a xa waxati mu nu a lixi sinden.

Isa findixi Ala xa Xeera nan na

²¹ Isa man naxa a masen e be, «N fama ne sigade. Wo n fenma ne, konɔ wo loema

ne wo xa yunubie xa fe ra. N sigama dennaxe, wo tan mu noma sigade naa.»²² Yuwifia kuntigie naxa a fala e bore tagi, «Pe, a to a falama, a a sigama dennaxe, won tan mu noma sigade naa, a waxi a yete nan faxafe ba?»²³ Isa naxa a masen e be, «Dunija mixie nan na wo ra. Kono n tan kelixi koore ne. Wo xonyi findixi yi dunija nan na, kono n tan xonyi mu a ra.»²⁴ N a falaxi wo be na nan ma, a wo loema ne wo xa yunubie xa fe ra. Xa wo mu la a ra, a n tan nan na naxan na abadan, wo faxama ne wo xa yunubie na wo ma.»²⁵ E naxa a maxarin, «I findixi nde ra?» Isa naxa e yaabi, «Kabi a fole, n na falama wo be.»²⁶ Marakorosi gbegbe nan n yi ra wo tan mabiri, naxan findima kiiti xoxoxe ra wo be. Nondi fale nan n Xeema ra. N naxan mexi a ra, n na nan falama dunija be.»²⁷ E mu a fahaamu a Isa nu woyenfe e be Baba Ala nan ma fe ra.²⁸ Na kui, Isa naxa a masen e be, «Wo na Adama xa Di rate wuri kon na temui naxe, wo a kolonma ne, a n tan nan na naxan na abadan, n man mu fefe rabama n yete ra, n mu fefe falama fo n Baba na naxan masen n be.»²⁹ N tan nun n Xeema nan a ra. A mu n nabepinxi, barima n a waxonfe nan nabama temui birin.»³⁰ Isa to nu yi fee masenma, mixi gbegbe naxa danxaniya a ma.

Ibrahimaxa die nun Ibulisa xa die

³¹ Na kui, Isa naxa a masen Yuwifia be naxee nu bara danxaniya a ma, «Xa wo lu n xui rabatu ra, wo findixi n foxirabiree yati nan na.»³² Wo na nondi kolon, a wo xoreyama ne.»³³ E naxa a yaabi, «Annabi Ibrahimaxa bonsoe nan na muxu ra. Han to, muxu tan mu nu findi mixi yo xa konyie ra! Munfe ra i a falaxi a muxu xoreyama ne?»³⁴ Isa naxa a fala e be, «N xa nondi fala wo be, mixi naxan yunubi rabama a bara lu yunubi xa konyiya kui.»³⁵ Mixi xa konyi mu luma foxe ra abadan. Kono mixi xa di tan, a xonyi nan na foxe ra abadan.³⁶ Na kui, xa Ala xa Di wo xoreya, a lima wo xoreya nan yati sotoxi.»

³⁷ «N a kolon tan, a Ibrahimaxa bonsoe nan na wo ra, kono wo katafe n faxade ne wo to tondixi n ma masenyi ra.»³⁸ N tan bara naxan to Baba Ala ra, n na nan falama. Wo fan bara naxan me wo baba ra, wo na nan nabama.»³⁹ E naxa a yaabi, «Annabi Ibrahimaxa nan na muxu baba ra.» Isa naxa a masen e be, «Xa Ibrahimaxa xa die nan yati wo ra nu, wo luma Ibrahimaxa foxi nan naba ra nu.»⁴⁰ Kono wo tan na katafe n faxade, n tan naxan nondi falama wo be n naxan mexi Ala ra. Ibrahimaxa wali ki mu lanxi na ma.»⁴¹ Wo na wo baba nan foxi rabafe.» E naxa a fala a be, «Yene die xa mu na muxu tan na

de! Ala keren nan na muxu Baba ra.»⁴² Isa naxa a masen e be, «Xa Ala nan wo Baba ra nu, wo n xanuma ne nu, barima n to na wo ya ma be, n kelixi Ala nan ma. N mu faxi n yete xa ra, a tan nan n xeexi.⁴³ Munfe ra wo mu n xui fahaamuma? Wo mu noxi n ma masenyi ramede.⁴⁴ Wo tan baba findixi Ibulisa nan na, a xoli man wo ma wo xa a tan nan sago raba. Kabi a fole, faxeti nan a ra. A mu tinma nondi ra, barima nondi yo mu na a xa fe kui. A to wule falama, a a yete xui nan yati falafe, barima wule fale nan a ra naxan findixi wule birin baba ra.⁴⁵ Kono n tan to nondi nan falama, wo mu lama n na.⁴⁶ Nde noma n kalamude yunubi ma? Xa n nondi nan falama, munfe ra wo mu laxi n na?⁴⁷ Mixi naxan kelixi Ala ma, na Ala xui mema. Na kui, wo tan mu a mema barima wo mu kelixi Ala ma.»

⁴⁸ Yuwifia kungie naxa a fala, «Nondi na muxu be. Samarika jinne kanyi nan i tan na.»⁴⁹ Isa naxa e yaabi, «Ninne mu n tan foxo ra. N tan n Baba nan binyama, kono wo tan n yelebuma.⁵⁰ N mu n yete igboma. Ala nan n ma fe itema. Kiiti birin na a tan nan yi ra.⁵¹ N xa a fala wo be a nondi ki ma, xa naxan yo n xui suxu, na kanyi mu saya kolonma abadan.»

⁵² Yuwifia naxa a fala a be, «Muxu bara ge a kolonde fa a jinne nan na i foxo ra. Iburahima nun namijonmee birin laaxira ne, kono i tan naxe, «Xa naxan yo n xui suxu, a kanyi mu saya kolonma abadan.»⁵³ Pe, muxu benba Iburahima to fa laaxira ne, i tan dangi a ra? Namijonmee fan laaxira ne. I tan fa i yete findixi nde ra?»⁵⁴ Isa naxa e yaabi, «Xa n tan nan n yete matoxoma, matoxoe fufafu nan na ki. N Baba nan n ma fe itexi, wo naxan ma, a wo Marigi Ala!⁵⁵ Wo mu a tan Ala kolon, kono n tan a kolon. Xa n a fala, a n mu a kolon, n bara findi wule fale ra, alo wo tan. N tan Ala kolon, n man a xa masenyi rabatuma.⁵⁶ Wo benba Iburahima seewa ne n fa loxo tofe ra. A a to ne yati, a jalexin.»⁵⁷ Yuwifia kungie naxa a yaabi, «Hali je tongo suuli, i mu nu a soto sinden. Munse a niyaxi i xa a fala a i tan bara Iburahima to?»⁵⁸ Isa naxa a masen e be, «N xa a fala wo be a nondi ki ma, beenun Iburahima xa bari, n tan na.»⁵⁹ E naxa gemee tongo keren na, e xa a magono na masenyi xa fe ra, kono Isa naxa a noxun, a mini horomobanxi kui.

9

Isa donxui ya raboofe

¹ Isa to nu kira xon, a naxa donxui nde to naxan barixi donxuya kui. ² A foxirabiree

naxa a maxorin, «Karamoxo, nde xa yunubi a niyaxi yi xeme xa bari a donxuxi, a tan ka a barimixie?»³ Isa naxa e yaabi, «A xa yunubi mu a ra, a barimixie fan gbe mu a ra. A rabaxi ne alako Ala xa wali xa makenen a xa fe kui.⁴ Fanni kuye ibaxi, fo won xa n Xeema xa wali raba, barima koe na fafe. A na so, mixi mu noma walide sonon.⁵ N to na dunija ma yi ki, n tan nan na dunija naiyalanyi ra.»

⁶ A na fala xanbi, Isa naxa deye boxun boxi, a bende yogon a ra. A naxa na maso donxui ya ma,⁷ a fa a fala a be, «Sa i ya raxa Silomu ye yire.» Na Silomu xili nan falaxi e xa xui, «Xeera». Na kui, donxui naxa sa a ya raxa, a gbilen, a ya se toma.

⁸ A doxooree nun naxee nu darixi a to ra kule matide, e naxa a fala, «Yi xeme xa mu nu doxoma be, a nu kule mati?»⁹ Ndee naxe, «Iyo, a tan nan a ra.» Gbetee naxe, «Ade, e maniyaxi ne.» Kono a tan xeme naxa woyen e be, a a fala, «N tan nan yati a ra!»¹⁰ Na kui, e naxa a maxorin, «I ya fa raboxi di?»¹¹ A naxa e yaabi, «Xeme naxan xili falama Isa, na nan bende yogon deye ra, a a sa n ya ma, a fa a fala n be, «Sa i ya raxa Silomu ye yire.» Na kui, n to sa n ya raxa, n naxa se to.»¹² E naxa fa a maxorin, «Yi xeme na minden?» A naxa e yaabi, «N mu a kolon.»

¹³ E naxa donxui rayalanxi xanin Farisenie yire.¹⁴ Isa deye masunbuxi bende ra loxo naxe, a donxui ya raboo, malabu loxo nan nu a ra.¹⁵ Na kui, Farisenie fan naxa so a maxorinfe, a ya rabooxi ki naxe. A naxa e yaabi, «A bende yogonxi nan sa n ya ma, n e raxa, e se to.»¹⁶ Fariseni ndee naxa a fala, «Yi xeme Isa, a mu kelixi Ala xa ma, barima a mu malabu loxo seriye rabatuma.» Kono gbetee nu a falama, «Yunubitoe noma yi kaabanako moolie rabade?» Na kui, Farisenie mu nu lanxi e bore ma.¹⁷ E man naxa donxui rayalanxi maxorin, «A to i tan nan ya rabooxi, I tan a xa fe toxi di?» A naxa e yaabi, «Namiponme nan a ra.»

¹⁸ Yuwifi kuntigie nu siikexi na donxui xa fe ra. E mu nu a kolon xa donxui yati yati nan nu a ra. Na kui, e naxa a barimixie xili,¹⁹ e e maxorin, «Wo xa di nan ya, wo naxan ma a a donxuxi nan barixi? A ya fa rabooxi di?»²⁰ A barimixie naxa e yaabi, «Muxu a kolon, a muxu xa di nan a ra. Muxu man a kolon, a a barixi donxuya nan kui.²¹ Kono a ya fa rabooxi ki naxe, muxu mu na tan kolon. Muxu man mu a kolon mixi yo na rabaxi a be. Wo a tan nan maxorin. Dimedi xa mu a ra, a yete a xa dentege sama.»²² A xa mixie na yaabi ti ne, barima e nu gaaxuxi Yuwifi kuntigie ya ra. Nee nu bara lan a ma a mixi yo naxan na a fala Isa Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra, e xa tonyi doxo na kanyi ma a naxa so salide kui.²³ Na nan a niya a barimixie naxa a fala, «Dimedi xa mu a ra,

wo a tan nan maxarin.»

²⁴ Na kui, Farisenie naxa na donxui rayalanxi xili a firin nde, e a fala a be, «I i kali Ala ra, i nɔndi fala. Muxu tan a kolon a yunubitɔe nan na na xeme ra.» ²⁵ A naxa e yaabi, «Xa yunubitɔe nan a ra, n tan mu a kolon. Kɔnɔ n fe keren tan kolon: N nu donxuxi ne, kɔnɔ n ya bara fa se to.» ²⁶ E man naxa a maxarin, «A munse raba i ra? A i ya rabɔɔxi di?» ²⁷ A naxa e yaabi, «N jan bara na fala wo be, kɔnɔ wo mu tin n xui ramede. Wo man fa wama n xa gbilen a ma munfe ra? Ka wo fan waxi findife a foxirabiree nan na?» ²⁸ E naxa a konbi, e a fala a be, «I tan nan findixi a foxirabire ra! Annabi Munsa foxirabiree nan na muxu tan na! ²⁹ Muxu a kolon tan, a Ala woyen ne Annabi Munsa be, kɔnɔ yi xeme Isa tan, muxu mu a kelide kolon.» ³⁰ Xeme naxa e yaabi, «Fe makaabaxi nan ya! A bara n ya rabɔɔ, kɔnɔ wo tan mu a kelide kolon! ³¹ Won a kolon tan, a Ala mu yunubitɔe xa duba tongoma. Naxan gaaxuma a ya ra, a a sago raba, a na nan xa maxandi suxuma. ³² Dunija birin a kolon mixi mu noma donxui ya rabɔɔde naxan barixi donxuya kui. ³³ Xa yi xeme mu kelixi Ala xa ma nu, a mu noma fefe rabade.» ³⁴ E naxa a yaabi, «I tan naxan barixi yunubi kui, i waxi findife muxu karamɔxɔ ra?» E naxa fa a keri salide.

³⁵ Isa to a me, a e bara a keri salide, a naxa sa a fen, a a maxarin, «I danxaniyaxi Adama xa Di ma?» ³⁶ A naxa a yaabi, «Marigi, a fala n be mixi naxan a ra, alako n xa danxaniya a ma.» ³⁷ Isa naxa a fala a be, «I jan bara a to. A tan nan man woyenfe i be yi ki.» ³⁸ A naxa a fala Isa be, «Marigi, n bara danxaniya.» A fa a suyidi a be. ³⁹ Isa naxa a masen, «N faxi yi dunija ma mixie makiitife nan ma, alako donxui xa se to, ya kanyi xa donxu.» ⁴⁰ Fariseni naxee nu na naa, e naxa a xui me, e a maxarin, «Pe, donxui nan na muxu fan na?» ⁴¹ Isa naxa a masen e be, «Xa donxui nan na wo ra nu, yunubi mu luma wo ma. Kɔnɔ wo to a falama, a wo ya fan, wo xa yunubi bara lu wo ma.»

10

Xuruse demadonyi xa taalie

¹ «N xa nɔndi fala wo be, mupeti nun suute mu soma goore naade ra. E tunganma ne sansanyi xun ma. ² Naxan soma goore naade ra, na nan findixi xuruse demadonyi ra. ³ Naade kantama nan naade rabima a be. A na woyen xurusee ra, e birin bira a foxɔ ra. A kankan xili a xili ra, e birin mini tande. ⁴ A na a gbe birin namini, a sa tima e ya ra ne, e fan bira a foxɔ ra, barima e a xui kolon. ⁵ Xa mixi gbete na a ra e mu naxan kolon, e mu

birama a fɔxɔ ra muku. E e gima nɛ na tan ya ra, barima e mu a xui kolon.»⁶ Isa naxa na taali wɔyɛnyi fala e bɛ, kɔnɔ e mu a xa masenyi fahaamu.

⁷ Na kui, Isa man naxa a masen, «N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, n tan nan na yɛxɛɛɛ xa naade ra. ⁸ Naxee singe fa n bɛ, mɔɲɛtie nun suutee nan na e birin na. Yɛxɛɛɛ mu e tan xui rame. ⁹ N tan nan na gɔɔrɛ naade ra. Naxan yo na so n saabui ra, a kanyi kisima nɛ, a nu so, a nu mini, a nu baloe sɔtɔ. ¹⁰ Mɔɲɛti tan mu fama fefe ma bafe mɔɲɛ tide, faxɛ tide, nun kasare sade. N tan faxi nɛ, alako mixie xa kisi sɔtɔ, e xa dunjɛigiri xa fan a fanyi ra.»

¹¹ «N misaalixi xuruse kantama fanyi nan na, naxan mu tondima faxade a xa xuruse kante kui. ¹² Walikɛ nan a gima wulabare ya ra, barima xurusee mu findixi a gbe ra, a bɔɲɛ mu na e kantafe ra. A xurusee rabɛɲinma nɛ, wula bare ndee faxa, a ndee rayensen yɛ. ¹³ Walikɛ mu a ɲɛngi sama xurusee xa fe xɔn. ¹⁴ N tan misaalixi xuruse kante fanyi nan na. Xurusee kante nun a xa xurusee, e e bore kolon, ¹⁵ alɔ n tan nun Baba Ala muxu muxu bore kolonxi ki naxɛ. N fan bara tin faxade n ma xurusee bɛ.»

¹⁶ «Yɛxɛɛ gbetɛɛ fan na n bɛ naxee mu na yi gɔɔrɛ kui. Fo n xa fa nɛ nee fan na. E fan n xui ramɛma nɛ, yɛxɛɛɛ birin findi gɔɔrɛ keren na, xuruse demadonyi keren bɛ. ¹⁷ Na nan a toxi Baba Ala n xanuxi, barima n nan n nii fima, alako n man xa a rasuxu. ¹⁸ Mixi xa mu n tan nii bama de, n tan yetɛ yati a fima. Nɔɛ na n bɛ, n xa n nii fi. Nɔɛ man na n bɛ, n xa gbilen a rasuxu ra. N Baba n yamarixi na nan na.»

¹⁹ Yuwifie man mu nu lanxi e bore ma na masenyi xa fe ra. ²⁰ Mixi gbegbe nu a falafe nɛ, «Ninne nan na yi fɔxɔ ra. A bara daxu. Wo wo tuli matima a ra munfe ra?» ²¹ Kɔnɔ booree nu e yaabima, «Ninne na mixi naxan fɔxɔ ra, a mu wɔyɛnma yi mɔɔli ra de! Ka ɲinne nɔma dɔnxui ya rabɔɔde?»

Yuwifie xa danxaniyatareɲa

²² Xinbeli temui to nu a ra, Darisalamukae nu na Hɔrɔmɔbanxi Rabi Sali nan nabafe. ²³ Isa nu ɲɛrɛfe hɔrɔmɔbanxi yire nde, dennaxɛ xili «Mange Sulemani xa gbuntunyi.» ²⁴ Yuwifie naxa Isa rabilin menni, e a fala a bɛ, «I siike bama muxu ma mun temui? Xa i tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, a fala muxu bɛ a fiixɛ ra.» ²⁵ Isa naxa e yaabi, «N ɲan bara a fala wo bɛ, kɔnɔ wo mu laxi n na. N fe naxee rabama n Baba xili ra, nee nan findixi seedɛɲɔxɔya ra n ma fe ra. ²⁶ Kɔnɔ wo mu danxaniyaxi, barima n ma yɛxɛɛɛ xa mu wo ra. ²⁷ N gbe yɛxɛɛɛ tan n xui mema, n e kolon, e birama n

fɔxɔ ra. ²⁸ N tan abadan kisi nan fima e ma. E mu loema abadan, sese man mu e bama n yi ra. ²⁹ N Baba, a tan naxan e so n yi ra, a dangi birin na. Sese mu noma e bade a tan Baba Ala yi ra. ³⁰ N tan nun Baba Ala, muxu birin keren.»

³¹ Yuwifie man naxa gemee tongo, e xa Isa magono a faxa xili ma, ³² konon a naxa a fala e be, «N bara wali fanyi gbegbe raba wo ya xori, naxee fatanxi Baba Ala ma. Wo a fala n be ba, wo fa waxi n faxafe n ma wali fanyi mundun ma?» ³³ E naxa a yaabi, «Muxu mu i magonofe xe i xa wali fanyi nde xa ma. Muxu i magonoma i to Ala rasotofe. I tan ibunadama waxi i yete findife Ala ra!» ³⁴ Isa naxa e yaabi, «A mu sebexi xe wo xa seriye Kitaabui kui, a Ala a masen ne, «N tan Ala bara a fala, alae nan wo ra»? ³⁵ Kitaabui xui tan mu kanama. A xa masenyi faxi naxee ma, Ala bara e xili fala, «alae». ³⁶ N bara a fala Ala xa Di nan n na, konon a mu lanma wo xa a fala n bara Ala rasoto, barima Baba Ala n tan nan sugandixi, a n xee dunipa ma. ³⁷ Xa n mu n Baba xa walie xa rabama, wo naxa la n na. ³⁸ Konon xa n a raba, wo xa la na wali ra, hali wo mu la n tan na. Wo xa la n ma wali ra, alako wo xa a kolon a Baba Ala na n i, n fan na Baba Ala i.» ³⁹ Isa to na fala, mixie man naxa kata a suxude, konon a naxa mini e belexe.

⁴⁰ Isa naxa gbilen Yuruden naakiri ma, a lu menni, Yaya mixie xunxa ye xora folo dennaxe. ⁴¹ Mixi gbegbe naxa siga a yire, e nu a fala e bore be, «Annabi Yaya tan mu tonxuma makaabaxi yo raba, konon a naxan birin masen yi xeme xa fe ra, a birin findixi nondi nan na.» ⁴² Mennika gbegbe naxa danxaniya Isa ma.

11

Lasaru rakelife faxe ma

¹ Xeme nde nu furaxi Betani naxan xili Lasaru. A maaginee fan nu sabatixi naa, Mariyama nun Marata. ² Mariyama nan labunde ture sa Marigi sanyie ma, a fa e mafuruku a xunsexe ra. A tan nan maaxeme findi Lasaru ra, naxan nu furaxi. ³ Na kui, Lasaru maaginee naxa xera xee Isa ma, a xa sa a fala a be, «Marigi, i xanuntenyi furaxi.» ⁴ Isa to a me, a naxa a masen, «Yi fure mu sa raponma faxe xa ma, a fama Ala xa nore nan makenende, alako Ala xa Di fan xa matoxoe soto a saabui ra.»

⁵ Isa nu Marata nun Mariyama nun e maaxeme Lasaru xanuxi ki fanyi. ⁶ A to Lasaru furafe me, a mu siga dede, a naxa lu naa xi firin man. ⁷ Na xanbi, a naxa a fala a foxirabiree be, «Won xa gbilen Yudaya boxi ma.» ⁸ A foxirabiree naxa a fala, «Karamoxo, Yuwifie kataxi i faxade dennaxe ya, i tan gbilenfe menni ne?» ⁹ Isa naxa e

yaabi, «Waxati fu nun firin xa mu na fæppen keren kui? Xa naxan yo a jɛrɛma yanyi ra, a mu a sanyi radinma barima yi dunɔpa naiyalanyi yanbama a bɛ. ¹⁰ Kɔnɔ xa naxan yo a jɛrɛma kɔɛ ra, a a sanyi radinma nɛ, barima naiyalanyi yo mu a bɛ.»

¹¹ A na fala xanbi, Isa man naxa a masen, «Won xanuntenyi Lasaru bara xi, kɔnɔ n sigafe a raxunude.» ¹² A fɔxirabirɛɛ naxa a fala a bɛ, «Marigi, xa a na xife, a yalanma nɛ.» ¹³ Isa to Lasaru xife fala, a nu a faxafe nan ma, kɔnɔ a fɔxirabirɛɛ tan jɔxɔ a ma, a a nu malabui xi xɔli nan ma. ¹⁴ Na kui, Isa naxa wɔyɛn e bɛ a fiixɛ ra, «Lasaru bara laaxira ¹⁵ kɔnɔ na rabafe n xanbi, a bara findi sɛɛwɛ ra n bɛ, barima a xɔli n ma wo xa danxaniya sɔtɔ yi fe kui. Yakɔsi, won xa siga a yire.» ¹⁶ Na temui Tomasi, a nu falama naxan bɛ «Guli», a naxa a fala Isa fɔxirabirɛ booreɛ bɛ, «Won birin xɛɛ, won nun karamɔxɔ birin xa faxa!»

¹⁷ Isa to so naa, a naxa a li Lasaru fure bara xi naani raba gaburi kui. ¹⁸ Kilo saxan jɔndɔn nan nu na Betani nun Darisalamu tagi. E to makɔrɛ, ¹⁹ Yuwifi gbegbe nu bara fa Marata nun Mariyama xɔnyi, e maaxɛmɛ jɔnfɛ kunfa bade. ²⁰ Marata to Isa fafɛ mɛ, a naxa sa a ralan, kɔnɔ Mariyama tan dɔxɔxi naxa lu banxi. ²¹ Marata naxa a fala Isa bɛ, «Marigi, xa i nu na be nu, n maaxɛmɛ mu faxama nu. ²² Kɔnɔ hali yakɔsi, n a kolon a i na fɛfɛ maxɔrin Ala ma, a a rabama nɛ i bɛ.» ²³ Isa naxa a fala a bɛ, «I xunya kelima nɛ faxɛ ma.» ²⁴ Marata naxa a yaabi, «N a kolon tan, a kelima nɛ faxɛ ma dunɔpa rapɔnyi, faxamixie kelima temui naxɛ.» ²⁵ Isa naxa a masen a bɛ, «N tan nan na marakeli nun kisi ra. Naxan na danxaniya n ma, a kisima nɛ, hali a faxa. ²⁶ Naxan yo baloxi, a danxaniyaxi n ma, na kanyi mu lɔɛma abadan. I laxi na ra?» ²⁷ A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi! N laxi a ra a i tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Ala xa Di, naxan lan a xa fa dunɔpa ma.»

²⁸ Marata na fala xanbi, a naxa siga a xunya Mariyama fɔxɔ ra, a a fala a bɛ e doro ma, «Karamɔxɔ bara fa, a na i xilife.» ²⁹ Mariyama to a mɛ, a naxa keli keren na, a siga Isa ralandɛ. ³⁰ Na temui, Isa mu nu soxi taa kui. Marata a li dennaxe, a nu na mɛnni nɛ sindɛn. ³¹ Yuwifi naxɛɛ faxi kunfa bade, naxɛɛ nu na Mariyama fɛ ma banxi kui, e to a to keli ra mafuren na, e naxa bira a fɔxɔ ra tandɛ. E jɔxɔ a ma a a na sigafe gaburi yire nɛ, a xa sa wa naa.

³² Mariyama to Isa yire li, a fɛfɛ a to, a naxa suyidi a bɛ, a a fala, «Marigi, xa i nu na be nu, n maaxɛmɛ mu faxama nu!» ³³ Isa to Mariyama to, a na wafɛ, Yuwifi naxɛɛ nu na a fɔxɔ ra, nɛɛ fɛn wafɛ, a naxa sunnun, a bɔjɛ naxa rapaaxu a ma. ³⁴ A naxa maxɔrinyi ti, «Wo a ragataxi mindɛn?» E naxa a yaabi, «Marigi, fa, muxu xa na masen i

bɛ.» ³⁵ Isa naxa wa. ³⁶ Na kui, Yuwifie naxa a fala, «A mato, Lasaru nu rafanxi a ma ki naxɛ!» ³⁷ Kɔnɔ ndee e ya ma, e naxa a fala, «Pe, yi naxan dɔnxui ya rabɔɔ, a mu nu nɔma Lasaru ratangade faxɛ ma xɛ?»

³⁸ Isa bɔɲɛ man naxa rapaaxu a ma. A naxa siga gaburi yire. Fɔnmɛ nde nan nu a ra, gɛmɛ belebele dɔxɔxi na dɛ ra. ³⁹ Isa naxa a fala, «Wo gɛmɛ ba naa.» Marata, faxamixi maagine, a naxa a fala, «Marigi, a xa maragate xi naani nan to! A a lima a fure xiri bara mini yi waxati ma.» ⁴⁰ Isa naxa a fala a bɛ, «N mu a fala xɛ i bɛ, a xa i danxaniya, i Ala sɛnbɛ makaabaxi toma nɛ?» ⁴¹ Na kui, e naxa gɛmɛ ba fɔnmɛ gaburi dɛ ma. Isa naxa a ya rate koore, a a fala, «N Baba Ala, n bara i tantu i to n xui ramɛxi. ⁴² N tan jan a kolon, i n xui ramema tɛmui birin, kɔnɔ n na falaxi pama nan ma fɛ ra naxee tixi bɛ, e xa la a ra a i tan nan n xɛɛxi.» ⁴³ A na fala xanbi, Isa naxa a xui ite sɛnbɛ ra, a a fala, «Lasaru, mini!» ⁴⁴ A tan faxamixi naxa mini a sanyie nun a bɛlɛxɛɛ maxirixi kasange kui, a yatagi man makunfukunfuxi dugi gbete fan na. Isa naxa a fala mixie bɛ, «Wo kasange ba a ma, wo a mafulun, a xa nɔ a jɛɛdɛ.»

Yuwifi kuntigie nate tongofe Isa faxafe ra

(Matiyu 26:1-5, Maraki 14:1-2, Luki 22:1)

⁴⁵ Yuwifi naxee nu bara fa Mariyama yire, e Isa xa kaabanako to, e gbegbe naxa danxaniya a ma. ⁴⁶ Kɔnɔ ndee naxa sa dɛntɛgɛ sa Farisenie bɛ, Isa fɛ naxan nabaxi. ⁴⁷ Na kui, sɛrɛxɛdubɛ kuntigie nun Farisenie naxa Yuwifie xa kiitisa xungbee malan. E naxa a fala, «Won munse rabama? Yi xɛmɛ na kaabanako gbegbe nan nabafe. ⁴⁸ Xa won a lu a yetɛ yi, birin danxaniyama nɛ a ma, Rɔmakɛ fan fama won ma hɔrɔmɔbanxi kanade, e won si sɔntɔ!» ⁴⁹ E xa sɛrɛxɛdubɛ kuntigi Kayafa, naxan nu na e xunyi ra na waxati, a naxa a fala e bɛ, «Wo tan mu sese kolon yi fɛ kui. ⁵⁰ Ka wo mu a fahaamuxi a mixi keren faxafe pama bɛ, na nan fan wo bɛ, dinɛ won si birin xa sɔntɔ?»

⁵¹ Kayafa xa na wɔyɛnyi mu fatan a tan yetɛ xa ra. A to nu findixi na waxati sɛrɛxɛdubɛ kuntigie xunyi ra, Ala nan na masɛnyi fi a ma, a Isa nu fafɛ faxade Isirayila pama bɛ. ⁵² Kɔnɔ na man mu raba Isirayilakɛ gbansan xa bɛ. Isa nu fafɛ faxade nɛ alako Ala xa a xa die fan malan, naxee rayɛnsɛnxi yire birin, a xa e birin findi pama keren na.

⁵³ Na kui, kabi na malanyi lɔxɔɛ, Yuwifi kuntigie naxa nate tongo Isa faxafe ra. ⁵⁴ Na nan a ra Isa mu nɔ minide kɛnɛ ma sɔnɔn. A tan nun a fɔxirabirɛɛ naxa keli naa, e siga Efirami taa kui gbɛngbɛrenyi fɛ ma.

⁵⁵ Yuwifie xa Sayamaleke Dangi Sali to nu bara makore, mixi gbegbe naxa keli daaxae tefe ra Darisalamu, e xa e yete raseniyen beenun sali xa a li. ⁵⁶ E nu na Isa fenfe. E naxa e bore maxarin horomobanxi tete kui, «Wo xa mapoxunyi ma, Isa fama salide, ka a mu fama?» ⁵⁷ Serexedube kuntigie nun Farisenie nu bara yaamari fi, a mixi yo naxan na Isa to, na kanyi xa a fala e be alako e xa a suxu.

12

Mariyama labunde ture masofe Isa sanyi ma

¹ Xi senni beenun Sayamaleke Dangi Sali xa a li, Isa naxa siga Betani, Lasaru xonyi, a nu bara naxan nakeli faxe ma. ² E naxa donse fanyi yailan, e fa pama xili, e xa e dege yire keren Isa xa binye bun ma. Marata nu donse itaxunma mixie ma, Lasaru nun Isa naxa lu teebili ra.

³ Mariyama naxa sa narada labunde ture litiri tagi tongo. Narada tinsexi nan nu a ra, naxan sare xoxo ki fanyi. A naxa a maso Isa sanyie ma, a e mafuruku a xunsexi ra. Labunde ture xiri naxa din banxi birin na. ⁴ Yudas Isikariyoti, Isa foxirabire naxan nu fama a yanfade, a naxa a fala, ⁵ «A nu lanma yi labunde xa mati kobiri kole keme saxan na, a fi setaree ma.» ⁶ A yi fala ne barima a tan nan nu Isa foxirabiree xa kobiri ragatama, a nu fa nde mupa. Setaree xa fe mu nu na a bope kui feo! ⁷ Na kui, Isa naxa a fala, «Gbilen Mariyama foxo ra. Yi nu ragataxi a yi ra ne, n ma maragate nan ma fe ra. ⁸ Setaree luma ne wo ya ma temui birin, konon tan mu luma wo ya ma abadan xe.»

⁹ E to a me a Isa bara fa Betani, Yuwifie pama gbegbe fan naxa siga. E mu siga Isa xa fe gbansan xa ma. E nu wama Lasaru fan tofe, Isa naxan nakeli faxe ma. ¹⁰ Na kui, serexedube kuntigie naxa nate tongo e xa Lasaru fan faxe, ¹¹ barima Yuwifi gbegbe nu gbilenfe e foxo ra a tan nan ma fe ra, e nu fa danxaniya Isa ma.

Isa sofe Darisalamu

¹² Na kuye iba, pama gbegbe naxan nu faxi Sayamaleke Dangi Sali rabade, e naxa a me a Isa na fafe Darisalamu. ¹³ E naxa tugi fensee tongo, e siga a ralande e xui ite ra, «Tantui na won Nakisima be!

Baraka na a be naxan fafe Marigi xili ra,

Isirayila mange!»

¹⁴ Isa naxa sofale lanma nde soto, a doko a fari, alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe,

¹⁵ «Siyonikae, wo naxa gaaxu.

Wo xa mange na fafe,
a dɔxɔxi sofale fari.»

¹⁶ Na waxati Isa fɔxirabirɛɛ mu fahaamui sɔtɔ na fe ma, kɔnɔ Isa to keli faxɛ ma, e naxa ratu Kitaabui sebeli ma naxan nu bara kamali na fe kui.

¹⁷ Nama naxan Lasaru to keli ra faxɛ ma, e naxa seede ba Isa bɛ. ¹⁸ Na nan a niya, pama naxa siga a ralandɛ, barima e nu bara na tɔnxuma makaabaxi xa fe mɛ. ¹⁹ Na kui, Farisenie naxa a fala e bore bɛ, «Wo bara a to, won mu nɔma sese ra. Dunija birin bara bira a fɔxɔ ra!»

Isa a xa faxɛ xa fe masenfe

²⁰ Gireki mixi ndee fan nu bara te sali rabade Darisalamu, e xa sa Ala batu. ²¹ E naxa fa Filipu xɔn, naxan keli Betesayida, Galile bɔxi ma, e a fala a bɛ, «N ba, muxu wama Isa tofe.» ²² Filipu naxa sa a fala Andire bɛ, e firin birin naxa siga e sa a fala Isa bɛ. ²³ Isa naxa e yaabi, «Waxati bara a li Adama xa Di xa xunnakeli xa makenen. ²⁴ N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, xa maale xɔri mu si, a mu diɲɛ a yetɛ ma bɔxi bun, a luma na ki, a keren gbansan. Kɔnɔ xa a sa diɲɛ a yetɛ ma bɔxi bun, a a bogi gbegbe nan naminima. ²⁵ Naxan gbakuma a yetɛ xa dunija fe ra, a lɔɛma nɛ. Naxan mu kankanma a yetɛ xa fe ma yi dunijeigiri kui, a abadan kisi nan sɔtɔma. ²⁶ Xa naxan yo wama n ma wali suxufe, a xa bira n fɔxɔ ra nɛ, n tan na lu dedɛ, n ma walike fan na naa. Xa naxan yo n ma wali suxu, Baba Ala a kanyi binyama nɛ.»

²⁷ «N bɔɲɛ tɔɔrɔxi nɛ yi ki, kɔnɔ n fa munse falama? N xa a fala Baba Ala bɛ a xa n natanga yi paxankate waxati ma? Ade, yi paxankate naxan fafe n lide, n faxi na nan yati ma. ²⁸ N Baba Ala, a niya i xili xa ite.» Isa to na fala, xui nde naxa keli koore ma, a a fala, «N bara a ite, n man gbilenma nɛ a ite ra.» ²⁹ Nama naxee nu tixi naa, e to a mɛ, ndee naxa a fala a galanyi nan xui a ra, kɔnɔ gbete naxa a fala, «Maleke nan wɔyɛnxi a bɛ!» ³⁰ Isa naxa a masen e bɛ, «Na xui mu minixi n tan n ma fe xa ma, a minixi wo tan nan ma fe ma. ³¹ Yi dunija makiiti waxati bara a li. Mangɛya fafe bade yi dunija nɔla yi ra. ³² Mixie na n nate wuri magalanbuxi kɔn na n faxafe ra, n mixi birin nafama nɛ n ma.» ³³ Isa a faxesa ki masen na ki nɛ.

³⁴ Na kui, pama naxa a fala Isa bɛ, «Muxu tan bara a mɛ seriye Kitaabui kui, a Ala xa Mixi Sugandixi buma abadan. Munfe ra i tan a falama a fo Adama xa Di xa rate? Nde findixi yi Adama xa Di ra?» ³⁵ Isa naxa e yaabi, «Ala xa naiyalanyi man luma nɛ wo ya

ma dondoronti. Wo xa jere na naiyalanyi kui, alako dimi naxa wo terenna. Naxan jere ma dimi kui a mu a sigade toma. ³⁶ Naiyalanyi to yanbama wo be yi ki, wo xa la a ra ne, alako wo xa findi naiyalanyi xa die nan na.»

Nama danxaniyatare

Isa to ge na falade, a naxa siga, a sa a noxun e ma. ³⁷ A nu bara tonxuma makaabaxi gbegbe raba e ya xori, konɔ na birin kui, e mu danxaniya a ma. ³⁸ Na raba ne alako Annabi Esayi xui xa kamali, a to a masen,

«Marigi, nde laxi masenyi ra, e bara naxan me muxu ra?

Ala senbe bara makenen nde be?»

³⁹ Na kui, e mu no danxaniyade Isa ma, barima Esayi a masen ne,

⁴⁰ «Ala bara e ya donxu,

a e xaxili balan,

alako e ya naxa fa se igbe,

e xaxili naxa fa fe kolon,

e naxa fa e boje rafindi n ma,

n xa e rayalan.»

⁴¹ Annabi Esayi na fala ne a to nu bara Isa xa nore to. Na kui, a nu Isa xa fe nan falafe.

⁴² Konɔ na birin kui, hali kuntigie ya ma, e gbegbe naxa la Isa ra. Konɔ e mu nu suusama a falade kene ma barima e nu gaaxuxi Farisenie ya ra, nee naxa fa tonyi dɔxo e ma, sofe ra salide kui. ⁴³ Adamadie xa matɔxoɛ sotofe nan nu rafan e ma dangi Ala xa matɔxoɛ ra.

Isa xa masenyi donxoɛ jama be

⁴⁴ Isa naxa a xui ite, a a fala, «Naxan na danxaniya n ma, a mu danxaniyaxi n tan xa ma, a danxaniyaxi n Xeema nan ma. ⁴⁵ Naxan na n tan to, a bara n Xeema to. ⁴⁶ N to faxi dunija, naiyalanyi nan n na, alako naxan yo na danxaniya n ma, na kanyi naxa lu dimi kui sonon. ⁴⁷ Xa naxan yo n xui me, konɔ a mu a rabatu, n tan mu na kanyi makiitima, barima n mu faxi dunija makiitide xe. N faxi dunija rakiside ne. ⁴⁸ Naxan na tondi n na, a mu tin n ma masenyi ra, na kanyi makiitima na na. N masenyi naxan tima, na nan findima a makiitima ra loxo donxoɛ. ⁴⁹ Barima n ma masenyi mu fatanxi n tan xa ra. A fatanxi Baba Ala nan na, naxan n xeexi yaamari ra, a lanma n xa naxan fala, n xa naxan masen. ⁵⁰ N a kolon a xa seriye findima kisi nan na, naxan mu jonma abadan. Na

nan a ra, n fe masenma wo be alo Baba Ala a masenxi ki naxe.»

13

Isa a foxirabiree sanyi maxafe

¹ Beenun Sayamaleke Dangi Sali xa a li, Isa naxa a kolon a gbe mu nu luxi a xa keli dunija ma gbilenfe ra Baba Ala ma. A foxirabiree a naxee soto dunija ma, nee nu rafan a ma. Han a faxa temui naxe, e xa xanunteya nu na a be.

² Nunmare, e birin nu e degefe. Ibulisa jan nu bara so Simon Isikariyoti xa di Yudasi xaxili kui, a xa Isa yanfa. ³ Isa to nu a kolon a Baba Ala bara fe birin sa a sagoe, a man to a kolon a a kelixi Ala nan ma, a man gbilenfe a tan nan ma, ⁴ a naxa keli e degede, a a xa donma fari igoroe ba a ma, a fa dugi nde xiri a tagi. ⁵ A naxa ye sa paani kui, a fa so a foxirabiree sanyie maxafe, a nu e mafuruku na dugi ra. ⁶ A to Simon Piyeri li, na naxa a fala a be, «Marigi, i waxi ne i xa n tan sanyie maxa?» ⁷ Isa naxa a yaabi, «N naxan nabafe yi ki, i mu a fahaamuma yi waxati tan ma, konko i fama ne a kui kolonde yare.» ⁸ Piyeri naxa a fala a be, «Ade, i tan mu n sanyi maxama feo!» Isa naxa a yaabi, «Xa n mu i sanyie maxa, won mu luma fe keren sonon.» ⁹ Simon Piyeri naxa a fala a be, «N Marigi, xa a na na ki ne, i naxa n sanyi gbansan xa maxa. I xa n belexee nun n xunyi birin maxa.» ¹⁰ Isa naxa a yaabi, «Mixi naxan bara a maxa, a hayi mu na a fate maxafe ma bafe a sanyi ra. A jan bara seniye feo! Wo seniye nxi, konko wo birin mu a ra.» ¹¹ A a fala ne a e birin mu seniye nxi, barima a a foxirabire kolon naxan fama a yanfade.

¹² Isa to ge e sanyie maxade, a man naxa a xa donma fari igoroe ragoro a ma, a man a magoro e degede, a a fala e be, «N naxan nabaxi wo be yi ki, wo a fahaamuxi? ¹³ Wo to a falama n be «Karamoxo», xa na mu a ra «Marigi», wo nondi nan a ra, barima na nan yati n na. ¹⁴ Na kui, n tan naxan findixi wo Marigi nun wo Karamoxo ra, xa n tan bara wo sanyie maxa, wo fan lan ne wo xa wo bore sanyie maxa. ¹⁵ N naxan nabaxi wo be, a xa findi misaali nan na, alako wo fan xa na mooli nan naba wo bore tagi. ¹⁶ N xa a fala wo be a nondi ki ma, konyi mu dangi a marigi ra, xera fan mu dangi a xema ra. ¹⁷ Wo to bara fahaamui soto yi fee ma, heeri na wo be xa wo e raba.»

¹⁸ «N mu wo birin xa ma. N tan naxan wo sugandixi, n wo kolon. Konko naxan na Kitaabui kui, fo a xa kamali ne, a to sebexi, «Muxu nun naxan belexe na lenge keren kui, na bara a kobe so n na.» ¹⁹ N na fe falaxi ne wo be beenun a xa raba, alako a raba temui wo xa a kolon a n tan nan na naxan na abadan. ²⁰ N xa a fala wo be a nondi ki ma, naxan

yo na n ma xɛera rasenɛ, a n tan nan nasenɛxi. Naxan yo na n fan nasenɛ, na kanyi n Xɛema nan nasenɛxi.»

Yudasi xa yanfanteya

(Matiyu 26:20-25, Maraki 14:17-21, Luki 22:21-23)

²¹ A na fala xanbi, Isa bɔɲɛ naxa sunnun, a fa a fala, «N xa a fala wo bɛ a nɔndi ki ma, mixi keren na wo ya ma, a n yanfama nɛ, a n sa kuntigie belexɛ.» ²² A fɔxirabirɛɛ naxa e bore mato, e mu a kolon Isa nu mixi yo xa fe falafe. ²³ Isa fɔxirabire, a naxan xanuxi, a nu na a fe ma teebili ra. ²⁴ Na kui, Simɔn Piyeri naxa a belexɛ magira na bɛ, a xa Isa maxɔrin a kanyi ma, Isa nu baxi naxan ma fe falade. ²⁵ Na fɔxirabire naxa a maso Isa ra, a a maxɔrin, «Marigi, nde a ra?» ²⁶ Isa naxa a yaabi, «N nu taami ragoro bɔrɛ xɔɔra, n a so mixi naxan yi ra, a tan nan na ki.» Isa to gɛ na falade, a naxa taami rasin bɔrɛ xɔɔra, a a so Simɔn Isikariyoti xa di Yudasi yi ra. ²⁷ Yudasi to na taami rasuxu, Sentanɛ naxa a bɔɲɛ masara keren na. Isa naxa a fala a bɛ, «I wama naxan nabafe, a raba mafuren mafuren.» ²⁸ Naxee nu magoroxi e dɛgedɛ, e sese mu a kolon Isa na falafe a bɛ fe naxan ma. ²⁹ Yudasi to findi e xa kɔbiri ragatɛ ra, ndee naxa a mapɔxun a Isa nu a xɛefe sare nde sode sali xa fe ra, xa na mu a ra a xa sa misikiinɛ ki. ³⁰ Yudasi to na taami xuntunyi rasuxu, a naxa mini keren na. Kɔɛ nu bara so.

Yaamari nɛnɛ

³¹ Yudasi to mini, Isa naxa a masen, «Waxati bara a li fa, Adama xa Di xa xunnakeli xa makenen, Ala fan xa nɔrɛ xa makenen a saabui ra. ³² Ala xa nɔrɛ to makenenma a saabui ra, Ala yetɛ fan Adama xa Di xa xunnakeli makenenma nɛ. A fafe na nan nabade yakɔsi. ³³ N ma die, a gbe mu luxi n xa keli wo xun ma. Wo n fenma nɛ, kɔnɔ n naxan fala Yuwifi kuntigie bɛ, n fa na nan falama wo fan bɛ, «N sigama dennaxɛ, wo tan mu nɔma sigade naa.» »

³⁴ «N xa yaamari nɛnɛ fi wo ma: Wo xa wo bore xanu nɛ. N tan wo xanuxi ki naxɛ, wo fan xa wo bore xanu na ki. ³⁵ Dunija birin wo kolonma n fɔxirabirɛɛ ra na fe nan ma, xa wo wo bore xanu.»

Isa a falafe Piyeri bɛ a a yetɛ rasanma nɛ a ma

(Matiyu 26:31-35, Maraki 14:27-31, Luki 22:31-34)

³⁶ Simɔn Piyeri naxa a maxɔrin, «Marigi, i sigama minden?» Isa naxa a yaabi, «N sigafe dennaxɛ, i mu nɔma birade n fɔxɔ ra sinden, kɔnɔ i fan fama birade n fɔxɔ ra han

naa.» ³⁷ Simɔn Piyeri man naxa a maxɔrin, «Marigi, munfe ra n mu nɔma birade i fɔxɔ ra yakɔsi? N tinxi n xa faxa i xa fe ra!» ³⁸ Isa naxa a yaabi, «I tinxi i xa faxa n ma fe ra? N xa nɔndi yati nan fala i be, beenun konkore xa a rate, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.»

14

Isa nan na kira, nɔndi, nun kisi ra

¹ Isa naxa a fala a fɔxirabiree be, «Wo naxa kɔntɔfili. Wo wo xaxili ti Ala ra, wo xa wo xaxili ti n fan na. ² Lingira gbegbe nan na n Baba xɔnyi, xa na mu a ra n mu a falama wo be nu, a n sigafe yigiya yailande wo be. ³ Xa n siga, n naxa sa na yailan wo be, n man fama ne wo fɔxɔ ra, alako won birin xa sa lu yire keren. ⁴ N sigafe dennaxe, wo na kira kolon.»

⁵ Tomasi naxa a fala a be, «Marigi, muxu mu i sigade kolon. Muxu fa na kira kolonma di?» ⁶ Isa naxa a yaabi, «N tan nan na kira ra, nɔndi ra, nun kisi ra. Mixi yo mu soma Baba Ala xɔnyi xa n tan saabui xa mu a ra. ⁷ Xa wo bara n tan kolon, wo n Baba fan kolonma ne. Keli yi waxati ma, wo bara a kolon, wo man bara a to.»

⁸ Filipu naxa a fala a be, «Marigi, Baba Ala masen muxu be. A lima na bara muxu wasa.» ⁹ Isa naxa a fala a be, «Filipu, n bara bu wo tagi ki fanyi, kɔnɔ han ya i mu n kolon? Naxan na n tan to, a bara Baba Ala to. I tan fa a falama di, a n xa Baba Ala masen wo be? ¹⁰ I mu laxi a ra a Baba Ala nun n tan nan a ra, n fan nun Baba Ala nan a ra? N tan masenyi naxee tima wo be, e mu fatan n tan yete xa ra. E fatanma Baba Ala nan na. N tan nun Baba Ala naxan a ra temui birin, a tan nan yete na a xa wali rabafe. ¹¹ Wo xa la n na, a Baba Ala nun n tan nan a ra, n fan nun Baba Ala nan a ra. Xa wo siikexi na ma, wo xa la a ra n ma walie tan xa fe ra.»

¹² «N xa a fala wo be a nɔndi ki ma, n tan wali naxee rabama, xa naxan danxaniya n ma, na kanyi fan na wali moolie rabama ne. A jan a rabama ne naxee dangi n tan gbe ra, barima n tan sigafe Baba Ala nan yire. ¹³ Wo naxan birin maxandima n xili ra, n a rabama ne wo be alako Baba Ala xa matɔxɔe sɔto a xa Di saabui ra. ¹⁴ Xa wo n maxandi fefe naxan ma n xili ra, n a rabama ne.»

Ala Xaxili Seniyenxi

¹⁵ «Xa wo n xanu, wo n ma yaamarie rabatuma ne. ¹⁶ N tan fan, n Baba Ala maxandima ne a xa Saabui Fanyi gbete xee wo ma, naxan luma wo fe ma abadan. ¹⁷ Na

nan findixi Ala Xaxili ra, naxan nɔndi makenenma. Dunija tan mu nɔma a sɔtɔde, barima e mu a toma, e man mu a kolon. Kɔnɔ wo tan a kolon, barima a sabatima wo i.»

¹⁸ «N mu wo raboloma xɛ de, wo xa lu alɔ kiridie. N man fama nɛ wo yire. ¹⁹ A gbe mu luxi n xa lɛ dunija ma, kɔnɔ wo tan fama nɛ n tode. N tan to baloxi, wo fan baloma nɛ. ²⁰ Wo a kolonma nɛ na lɔxɔɛ, a n tan nun n Baba nan a ra, wo fan nun n tan nan a ra, n fan nun wo tan nan a ra. ²¹ Naxan n ma yaamarie suxuxi, a e rabatu, na kanyi nan n xanuxi. Anun, naxan na n tan xanuxi, n Baba a kanyi xanuma nɛ, n fan a xanu, n nan n yete makenen a bɛ.»

²² Yudasi, naxan mu findi Isikariyoti ra, a naxa Isa maxɔrin, «Marigi, munfe rabaxi i to fafe i yete makenende muxu tan bɛ, i mu i yete makenen dunija tan bɛ?» ²³ Isa naxa a yaabi, «Xa naxan yo n xanu, a n xui suxuma nɛ. N Baba a kanyi xanuma nɛ, muxu nun n Baba fa a yire, muxu sabati a i. ²⁴ Naxan mu n xanuxi, a mu n xui suxuma. Wo masenyi naxan mɛfɛ n na, n gbe xa mu a ra. A fatanxi Baba Ala nan na, naxan n xɛɛxi.»

²⁵ «N to wo ya ma, n bara na birin masen wo bɛ, ²⁶ kɔnɔ Baba Ala fama nɛ Saabui Fanyi xɛɛde wo yire n xili ra. Na saabui lanxi Ala Xaxili Seniyenxi nan ma. Na nan fama wo ratude n ma masenyi birin na, a fa wo xaran na ra.»

²⁷ «N bɔɲɛsa fima wo ma naxan fatanxi n tan na, naxan mu kelixi dunija ma. Wo naxa kɔntɔfili, wo naxa gaaxu. ²⁸ Wo bara n xui mɛ, «N na sigafe, kɔnɔ n man fama wo yire». Xa wo n xanu, a lanma wo xa seewa n ma sigɛ ra Baba Ala yire, barima a dangi n tan na. ²⁹ N a falaxi nɛ wo bɛ, beenun a xa raba, alako a na raba, wo xa danxaniya n ma.»

³⁰ «N mu wɔyɛn gbegbe falama wo bɛ sɔnɔn, barima yi dunija na nɔla naxan yi, a na fafɛ. A mu nɔma n tan na a mɔoli yo ra, ³¹ kɔnɔ alako dunija xa a kolon a n tan Baba Ala xanuxi nɛ, Baba Ala n yamarixi naxan na, n a rabama nɛ. Wo keli, won xɛɛ.»

15

Sansi bili nun a salonyie

¹ «N misaalixi wuri bili nan na, n Baba Ala nan findixi a mɛɛnima ra. ² Wuri bili salonyi naxee mu bogi raminima n bɛ, Ala e segema nɛ. Salonyi naxee bogima, Ala xa e magbaran, alako e bogi xa gbo. ³ Wo tan naxee findixi na salonyie ra, wo ɲan bara raseniyen n ma masenyi saabui ra. ⁴ Wo lu n ma fɛ nɛ, alɔ n fan luma wo xa fɛ ki naxɛ.

Sansi salonyi mu noma bogide a yete ra xa a mu fatuxi sansi bili xa ma. Wo fan luma na ki ne, xa wo mu lu n ma fe. ⁵ N tan nan na Ala xa sansi bili ra, wo fan findixi na sansi salonyie nan na. Naxan na lu n ma fe, n fan lu a xa fe, a lu ne alo sansi salonyi naxan a bogi gbegebe raminima. Xa wo nun n tan xa mu a ra, wo tan mu noma fefe ra. ⁶ Xa naxan mu lu n ma fe, a luma ne alo sansi salonyi masegexi naxan wolema, a xara. Waliksee nee malanma ne, e e wole te xora, e gan. ⁷ Xa wo lu n ma fe, n ma masenyie fan lu wo boje ma, wo na wa fefe xon, wo a maxandi. A rabama ne wo be. ⁸ N Baba matoxoe sotoma, wo tan na lu alo sansi salonyi naxee bogima a fanyi ra, wo a masen na wali fanyie kui, a wo findixi n foxirabiree nan na. ⁹ N Baba Ala n tan xanuxi ki naxe, n fan wo xanuxi na ki ne. Wo lu n ma xanunteya kui. ¹⁰ Xa wo n ma yaamarie rabatu, wo luma n ma xanunteya kui, alo n fan luxi n Baba xa xanunteya kui ki naxe, n to a xa yaamarie rabatuxi.»

¹¹ «N yi fee masenxi ne wo be, alako n ma seewe xa lu wo be, wo xa seewe xa kamali.»

¹² «N ma yaamari findixi yi nan na: Wo wo bore xanu alo n wo xanuxi ki naxe. ¹³ Xa mixi a nii fi a xanuntenyie xa fe ra, xanunteya yo mu na naxan dangi na tan na. ¹⁴ Wo tan findixi n xanuntenyie nan na, xa wo n ma yaamarie rabatu. ¹⁵ N mu fa noma a falade wo be «konyie», barima konyi mu a kolon a marigi naxan yo rabafe. N tan bara a fala wo be «n xanuntenyie», barima n naxan birin mexi n Baba ra, n bara wo rakolon a birin na. ¹⁶ Wo tan xa mu n sugandi. N tan nan wo sugandi, n wo findi n ma xerae ra, wo xa sa lu alo sansi salonyie naxee bogima, wo sa wali fanyie raba naxee mu kanama. Na kui, wo na fefe maxorin Baba Ala ma n tan xili ra, a a soma ne wo yi. ¹⁷ N wo yamarixi ne yi fee ma, alako wo xa wo bore xanu.»

Dunija Isa foxirabiree xonfe

¹⁸ «Xa dunija wo xon, wo xa a kolon a n tan nan singe xon. ¹⁹ Xa wo findi dunija mixie nan na nu, wo rafanma ne dunija ma nu, alo a gbe mixie. Kono dunija mixie mu wo ra, barima n tan bara wo sugandi e ya ma. Na nan a toxi, dunija wo xonxi. ²⁰ Wo xa ratu woyenyi ma n naxan masen wo be, «Konyi mu dangima a marigi ra.» Xa e bara n tan paxankata, e wo fan paxankatama ne. Xa e n tan xui suxu, e wo fan gbe suxuma. ²¹ E yi fe birin niyama ne wo ra n tan xili xa fe ra, barima e mu n Xeema kolon. ²² Xa n mu sa fa woyende e be nu, e mu yunubi sotoma nu. Kono yakosi, e mu fa noma sese falade

naxan kiiti fanma e ra. ²³ Naxan na n tan xɔn, a bara n Baba fan xɔn. ²⁴ Xa n mu kaabanakoe raba e tagi nu naxee singe mu nu raba, e mu yunubi sɔtɔma nu. Kɔnɔ yakɔsi, e bara na birin to, e man fa n tan nun n Baba xɔn. ²⁵ Kɔnɔ naxan sebexi e xa seriye Kitaabui kui, fo a xa kamali, a to a masenxi, «E n xɔnxi ne tun.» »

²⁶ «N Saabui Fanyi naxan xeema wo ma kelifa Baba Ala yire, naxan findixi Baba Ala Xaxili ra, naxan nɔndi makenenma, a tan na fa, a seede bama ne n ma fe ra. ²⁷ Wo fan seede bama ne, barima wo na n fɔxɔ ra kabi a fɔle.»

16

¹ «N yi fe birin masenxi ne wo be, alako wo naxa fa bira tantanyi kui. ² E fama ne tɔnyi dɔxɔde wo ma, sofe ra salidee kui. Waxati jan fafe, naxan na wo faxa, a na faxe mapɔxunma kewali fanyi nan na Ala be. ³ E na fee rabama ne, barima e mu Baba Ala kolon, e mu n fan kolon. ⁴ Kɔnɔ n yi fee birin masenxi ne wo be, alako e waxati na a li, wo xa ratu, a n e xa fe fala ne wo be.»

Ala Xaxili Seniyenxi xa wali

«N mu yi fe birin masen wo be a fɔle ra, barima n nu na wo fe ma. ⁵ Kɔnɔ yakɔsi, n fa sigafe n Xeema yire, wo mu n maxɔrinma, «I na sigafe minden?» ⁶ N to yi fee masenxi wo be, na nan wo bɔpe sunnunxi. ⁷ Kɔnɔ n xa a fala wo be a nɔndi ki ma, n ma sigɛ nan munafanyi gbo wo be, barima xa n mu siga, Saabui Fanyi mu fama wo ma. Kɔnɔ xa n siga, n a xeema ne wo ma. ⁸ A na fa, a mixie rakolonma ne yunubi xa fe ra, tinxinyi xa fe ra, nun kiiti xa fe ra. ⁹ A e rakolonma ne yunubi xa fe ra, barima e mu danxaniyaxi n ma. ¹⁰ A e rakolonma ne tinxinyi xa fe ra, barima n na sigafe Baba Ala yire, wo mu n toma fa. ¹¹ A e rakolonma ne kiiti xa fe ra, barima yi dunja na nɔla kobi naxan yi ra, a jan bara makiiti.»

¹² «Masenyi gbeteɛ man na, kɔnɔ wo mu nɔma e birin fahaamude yakɔsi. ¹³ Ala Xaxili na fa wo ma, a na nɔndi birin ya mabɔɔma wo be. A xa masenyi mu fatanxi a yete kan na. A naxan mema n Baba ra, a na nan masenma wo be. Fe naxee fama rabade, a nee nan masenma wo be. ¹⁴ A fama n ma xunnakeli makenende, barima a naxan sɔtɔma n tan na, a na nan kawandima wo be. ¹⁵ Naxan birin na Baba Ala yi, a findixi n fan gbe nan na. N a fala na nan ma, «A naxan sɔtɔma n tan na, a na nan kawandima wo be.» »

Sunnunyi masarama ne seewe ra

¹⁶ Isa man naxa a fala e be, «Waxati di nan luxi beenun n xa lɔe wo ma, kɔnɔ

waxati di man na dangi, wo man n toma ne.» ¹⁷ A foxirabiree naxa e bore maxorin, «Isa wama munse falafe yi ki, «A gbe mu luxi n xa lœ wo ma dondoronti, kono wo man fama n tode.» A xa woyenyi na di a to a falaxi, «N na sigafe Baba Ala yire?» » ¹⁸ E man nu e bore maxorinfe, «A munse ma, a «waxati di»? Won tan mu a kolon a sese falafe yi ki.»

¹⁹ Isa to a kolon a e nu wama a maxorinfe, a naxa a masen e be, «N to a falaxi, «Waxati di nan luxi beenun n xa lœ wo ma, kono waxati di man na dangi, wo man n toma ne,» wo wo bore maxorinfe na nan ma? ²⁰ N xa a fala wo be a nondi ki ma, wo wama ne, wo gbelegbele, kono dunipa tan jexinma ne. Wo sunnunma ne na fe ma, kono wo xa sunnunyi fama masarade seewe ra. ²¹ Gine naxan na ditinyi ra, a tooroma ne ki fanyi a xa waxati to bara a li. Kono xa a ge di baride, a jan mu ratuma na toore ma, a to seewaxi di neene barife ra dunipa. ²² Na kui, wo fan na sunnunyi nan kui yi waxati ma. Kono n gbilenma ne wo to ra, wo boje seewa, mixi yo mu na seewe bama wo yi. ²³ Na loxe na a li, wo mu n maxorinma sese ma sonon. N xa a fala wo be a nondi ki ma, wo na Baba Ala maxandi fefe ma n xili ra, a a soma ne wo yi. ²⁴ Han ya, wo singe mu nu Ala maxandi fefe ma n tan xili ra. Wo maxandi ti. Wo a sotoma ne, alako wo xa seewa a kamalixi ra.»

Isa xa xunnakeli makenenfe

²⁵ «N yi fe birin masenxi wo be taali woyenyi nan na, kono waxati na fafe, n mu woyenma wo be taali woyenyi ra sonon, n Baba Ala xa fe masen wo be a fiixe ra. ²⁶ Na waxati ma, wo Baba Ala maxandima n xili nan na. N mu a falafe xe de, a n tan nan Baba Ala maxandima wo be, ²⁷ barima Baba Ala yete yati wo xanuxi ne. A wo xanuxi ne n to rafan wo ma, wo man to laxi a ra a n kelixi a tan Ala nan ma. ²⁸ N kelixi Baba Ala nan ma, n fa dunipa ma. N man fa kelife ne dunipa ma, sigafe ra Baba Ala yire.»

²⁹ Isa foxirabiree naxa a fala a be, «A mato, i mu woyenfe taali woyenyi xa ra sonon, i fa na woyenfe a fiixe nan na! ³⁰ Muxu bara a kolon fa, a i fe birin kolon, hali mixi yo mu i maxorin. Na kui, muxu laxi a ra a i kelixi Ala nan ma.» ³¹ Isa naxa e yaabi, «Wo bara danxaniya yakosi? ³² Waxati na fafe, a jan bara a li, wo yensenma ne, wo fa n naboloma. Kono Baba Ala tan mu n naboloma. A luma ne n seeti ma. ³³ N yi fe birin masenxi ne wo be, alako bojesa xa lu wo yi ra n saabui ra. Wo mantooroli sotoma ne dunipa ma, kono wo xa limaniya, n tan bara no dunipa ra.»

Isa Ala maxandife

¹ Isa to ge na fee falade, a naxa a ya rate koore, a a fala, «N Baba Ala, waxati bara a li. I xa i xa Di xa xunnakeli makenen, alako i xa Di fan xa i xa nɔrɛ makenen. ² I bara mangɛya fi a ma dunija mixie birin xun na, alako a xa abadan kisi fi mixi birin ma, i naxee fixi a ma. ³ Abadan kisi findixi yi nan na: E xa i kolon, i tan keren naxan findixi Ala yete ra, e man xa i xa Mixi Sugandixi Isa kolon i xa xɛɛra ra. ⁴ N bara i xa nɔrɛ makenen dunija ma, n ge wali ra i n ti naxan na. ⁵ N Baba Ala, yakɔsi, n nɔrɔ i fe ma, alɔ n nu nɔrɔxi i fe ma ki naxɛ, beenun dunija xa daa.»

⁶ «N bara i xa fe masen mixie bɛ, i naxee fixi n ma dunija. I xa mixie nan e ra i naxee taxuxi n na. E bara i xui ratinmɛ. ⁷ E bara a kolon fa, a i naxan birin soxi n yi ra, a fatanxi i tan nan na, ⁸ barima n bara i xui radangi e ma, e fan bara la a ra. E bara a kolon yati, a n kelixi i tan nan ma, e la a ra, a i tan nan n xɛɛxi. ⁹ N mu dubama dunija bɛ. N dubama i xa mixie nan bɛ, i naxee taxuxi n na. ¹⁰ Naxee birin findixi n gbe ra, i gbe na e ra. Naxee birin findixi i gbe ra, n gbe na e ra. N ma fe itema nɛ e tan saabui ra. ¹¹ N mu fa luma dunija sɔnɔn. N fafe i yire nɛ yi ki, kɔnɔ e tan luma be nɛ. N Baba Seniyenxi, e makanta i xili senbɛ ra, i naxan fixi n ma, alako e fan xa findi keren na alɔ won tan findixi keren na ki naxɛ. ¹² N to nu e ya ma, n bara e kanta i xili senbɛ ra, i naxan fixi n ma. N to e makanta, mixi keren mu lɔɛ e ya ma fo gbaloe ragataxi naxan keren bɛ, alako Kitaabui sebeli xa kamali. ¹³ Kɔnɔ n to fafe i yire nɛ yi ki, n yi fee falama dunija ma, alako n ma sɛɛwɛ xa lu e bɛ, a xa lu e bɔpɛ ma a kamalixi ra. ¹⁴ N to i xa masenyi fala e bɛ, dunija bara e xɔn, barima e tondixi birade dunija fe fɔxɔ ra alɔ n fan to mu tinxi birade dunija fe fɔxɔ ra. ¹⁵ N mu i maxandima xɛ i xa e tongo dunija ma. N i maxandife nɛ i xa e ratanga Sentane ma. ¹⁶ E mu birama dunija fe fɔxɔ ra, alɔ n fan to mu luma na fe mɔɔli kui. ¹⁷ I xa e sa i yete nan sagoe nɔndi kui. I xui nan findixi nɔndi ra. ¹⁸ N bara e xɛɛ dunija, alɔ i fan n xɛɛ ki naxɛ. ¹⁹ N bara n yete sa i sagoe e bɛ, alako e tan fan, e xa sa i sagoe nɔndi kui.»

²⁰ «N mu dubama na mixie gbansan xa bɛ. N man dubama mixie bɛ naxee fama danxaniyade n ma e saabui ra. ²¹ N dubama nɛ e bɛ alako e xa findi keren na, alɔ n nun i tan n Baba Ala findixi keren na ki naxɛ. N man dubama e bɛ alako e xa findi keren na won fɔxɔ ra, won birin xa findi keren na. Na kui, dunija nɔma a kolonde a i tan nan n

xεεxi. ²² I bara xunnakeli naxan fi n ma, n fan bara a fi e ma, alako e fan xa findi keren na, alɔ won tan findixi keren na ki naxe. ²³ N tan na e i, i fan na n i, alako e xa kerenpa xa kamali. Na kui, dunjpa a kolonma ne a i tan nan n xεεxi, a i man e tan xanuxi alɔ i n fan xanuxi ki naxe.»

²⁴ «N Baba Ala, beenun dunjpa xa daa, i nu bara nɔre fi n ma i xa xanunteya xa fe ra. A xɔli n ma n ma mixie, i naxee fixi n ma, nee fan xa lu n seeti ma ariyanna, e xa n ma nɔre to. ²⁵ N Baba, i tinxin. N i kolon. Dunjpa tan mu i kolon, kɔnɔ e a kolon a i tan nan n xεεxi. ²⁶ N bara e rakolon i xa fe ra, n man nde sama ne a fari, alako xanunteya xa lu e bɔɔe ma i n xanuxi naxan na, alɔ n fan na e bɔɔe i ki naxe.»

18

Isa suxufe

(Matiyu 26:47-56, Maraki 14:43-50, Luki 22:47-53)

¹ Isa to ge Ala maxandide, a tan nun a fɔxirabiree naxa siga Sediron xure naakiri ma sansi yire. ² Yudasi, naxan findi Isa yanfama ra, a fan nu na kolon, barima Isa nun a fɔxirabiree nu darixi e malan na menni ne. ³ Yudasi naxa Rɔmakae, serexedube kuntigie, nun Farisenie xa sɔɔri gali xanin naa, lanpuie nun geresosee na e yi ra. E man naxa sexe maxiri wuri ma, e a radexe alako e xa kira to. ⁴ Isa to nu fe birin kolon naxan nu fafe a lide, a naxa e ralan, a e maxɔrin, «Wo nde fenfe?» ⁵ E naxa a yaabi, «Muxu Isa Nasaretika nan fenfe.» Isa naxa a fala, «N tan nan na a ra.» Yudasi, naxan findi a yanfama ra, a fan nu tixi na gali ya ma. ⁶ Isa to a fala e be, «N tan nan na a ra», e naxa gbilen xanbi, e bira bɔxi. ⁷ Isa man naxa e maxɔrin, «Wo nde fenfe?» E man naxa a yaabi, «Isa Nasaretika.» ⁸ Isa naxa e yaabi, «N bara a fala wo be, n tan nan a ra. Xa wo n tan nan fenfe, wo a lu yi booree tan xa siga.» ⁹ Na kui, Isa xa masenyi nan nu fafe kamalide, a to nu bara a fala, «I mixi naxee fi n ma, keren mu lɔe e ya ma.»

¹⁰ Simɔn Piyeri naxa a xa santidegema ramini, a serexedube kuntigi xa konyi Maliku yirefanyi tuli bolon. ¹¹ Isa naxa a fala Simɔn Piyeri be, «Santidegema raso a tee i. Fo n xa tin tɔɔre ra Baba Ala naxan nagiri n ma.»

Isa xaninfɛ Anani nun Kayafa yire

Piyeri a yete rasanfe Isa ma

¹² Rɔma sɔɔri mange nun a xa sɔɔrie, a nun Yuwifie xa sɔɔrie naxa Isa suxu, e a

xiri,¹³ e a xanin Anani xɔn ma. Anani xa di gine nan dɔxɔ Kayafa xɔn. Kayafa nu bara findi serɛxɛdube kuntigi ra na jɛ ra.¹⁴ Kayafa nan nu bara Yuwifi kuntigie rasi, a a fan e bɛ, mixi keren nan xa faxa jama bɛ.

¹⁵ Simɔn Piyeri naxa bira Isa fɔxɔ ra, a nun Isa fɔxirabire gbete nde. Na fɔxirabire to nu findixi serɛxɛdube kuntigi kolon mixi ra, a naxa nɔ sode serɛxɛdube kuntigi xa tete kui, e Isa xanin dennaxɛ.¹⁶ Piyeri naxa lu tandɛ naadɛ dɛ ra, han a boore, serɛxɛdube kuntigi kolonma, a naxa wɔyɛn naadɛ kantama ra a xa tin Piyeri fan xa so.¹⁷ Konyi gine naxan nu naadɛ kantafɛ, a naxa Piyeri maxɔrin, «Na xɛmɛ Isa fɔxirabire nde xa mu i fan na?» A naxa a yaabi, «Ade, n tan mu a ra!»¹⁸ Xinbeli to mini, konyie nun kɔsibilie naxa tɛ xuru, e fa lu na fɛ ma. Piyeri fan naxa a maso e ra.

¹⁹ Serɛxɛdube kuntigi naxa Isa maxɔrin a fɔxirabiree xa fɛ ma, a nun a xa kawandie.²⁰ Isa naxa a yaabi, «N tan masenyie tixi kɛnɛ nan ma, dunjɔa birin bɛ. N nan n ma kawandi birin tixi salidɛɛ nan kui, xa na mu hɔrɔmɔbanxi kui, Yuwifie birin e luma malan na dennaxɛ. N mu sese fala dunxui ra.²¹ I n tan maxɔrinma munfɛ ra? Naxɛɛ n xui ramɛ, nɛɛ nan maxɔrin. E tan nan a kolon n bara fɛɛ naxɛɛ fala.»²² Isa to na fala, kɔsibili nde naxan nu tixi naa, a naxa a dɛ ragarin, a a fala, «Pɛ, I serɛxɛdube kuntigi yaabima na ki nɛ?»²³ Isa naxa a yaabi, «Xa n wɔyɛn kɔbi nan falaxi, a masɛn. Kɔnɔ xa n mu wɔyɛn kɔbi xa falaxi, i n dɛ ragarinxi munfɛ ra?»²⁴ Na tɛmɛui, Anani naxa a xirixi rasanba Kayafa ma, serɛxɛdube kuntigie xunyi.

²⁵ Simɔn Piyeri nu dɔxɔxi tɛ ra, a na a maxarafɛ. Na tɛmɛui e naxa a maxɔrin, «Isa fɔxirabire xa mu i fan na?» Piyeri naxa e yaabi, «Ade, a fɔxirabire mu na n tan na.»²⁶ Serɛxɛdube kuntigi xa konyi nde nu na naa, Piyeri nu bara naxan barenɛni tuli bolon. A naxa Piyeri maxɔrin, «N mu i to xɛ na sansi yirɛ, wo nun Isa?»²⁷ Piyeri man naxa na matandi, konkore fan naxa a rate keren na.

Isa tife gomina Pilati ya i

(Matiyu 27:1-2, 11-14, Maraki 15:1-5, Luki 23:1-5)

²⁸ Na tɛmɛui, e naxa Isa tongo Kayafa xɔnyi, e a xanin gomina xɔnyi. Kuye nu baxi ibadɛ. Yuwifi kuntigie tan mu tin sode gomina xɔnyi, alako e xa seniyɛnyi naxa fa kana, e mu fa nɔ Sayamalekɛ Dangi Sali donɛni dondɛ.²⁹ Na kui, gomina Pilati naxa mini e yirɛ tandɛ, a e maxɔrin, «Wo yi xɛmɛ kalamufɛ munse ma?»³⁰ E naxa a yaabi, «Xa yi xɛmɛ mu findi fɛ kɔbi raba xa ra, muxu mu fama a ra i xɔn ma nu.»³¹ Pilati naxa a fala e bɛ,

«Wo a xanin, wo xa sa a makiiti wo xa seriye ki ma.» Yuwifie naxa a fala, «Wo xa seriye mu tinma muxu xa mixi faxa muxu yete ra.» ³² Na kui, Isa xa wøyenyi nan nu fafe kamalide, a to nu bara a yete faxa ki masen.

³³ Pilati man naxa so a xonyi, a Isa xili, a a maxorin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mange ra?» ³⁴ Isa naxa a yaabi, «I wøyenfe i yete xaxili nan ma ba, ka mixie nan n ma fe fala i be?» ³⁵ Pilati naxa a yaabi, «Pe, Yuwifi nan na n fan na? I boore Yuwifie nun serexedube kuntigie nan i saxi n belexe. I munse rabaxi?» ³⁶ Isa naxa a yaabi, «N ma mangeya mu findixi dunija daaxi xa ra, xa na mu a ra n ma mixie gere soma ne nu, e tondi n xa lu Yuwifie sago. N ma mangeya mu findixi dunija daaxi ra.» ³⁷ Na kui, Pilati naxa a maxorin, «I tan nan na Yuwifie xa mange ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi. N barixi ne dunija bende fupi fari, alako n xa nondi masen a birin be. Mixi naxan wama nondi xon, a n xui suxuma ne.» ³⁸ Pilati man naxa a maxorin, «Nondi na di?» Pilati to na fala, a naxa mini tande Yuwifie yire, a a fala e be, «N mu fe jaaxi yo toxi yi xeme lan a xa paxankata naxan ma. ³⁹ Wo to darixi a ra n xa geelimani keren bejin wo be Sayamaleke Dangi Sali loxo, wo wama n xa Yuwifie xa mange bejin wo be?» ⁴⁰ E naxa sonxo rate, «Ade, na mu a ra! Barabasi nan xa rabolo.» Suute nan nu Barabasi ra.

19

Isa faxafe nate tongo ki

¹ Na temui Pilati naxa yaamari fi a soorie xa Isa bulan sebere ra. ² Soorie naxa mange katanyi maniye yailan tunbee ra, e a sa a xun ma, e fa mange donma gbeeli ragoro a ma. ³ E nu e masoma a ra, e nu a fala, «I kena, Yuwifie xa mange,» e nu fa a madin.

⁴ Pilati man naxa mini tande, a a fala Yuwifi jama be, «N bara yi xeme masen wo be, alako wo xa a kolon a n mu fefe toxi a ma a paxankatama naxan ma.» ⁵ Na kui, soorie naxa Isa ramini tande, na tunbe mange katanyi saxi a xun ma, burumusi gbeeli ragoroxi a ma. Pilati naxa a fala e be, «A tan nan yi ki!» ⁶ Serexedube kuntigie nun horomobanxi kosibilie to a to, e naxa sonxo, «A faxa! A banban wuri magalanbuxi ma!» Pilati naxa a fala e be, «Wo a tongo, wo tan nan xa sa a banban wuri magalanbuxi ma, barima n tan mu fefe toxi a lan a xa faxa naxan ma.» ⁷ Yuwifie naxa a yaabi, «Seriye na muxu fan yi. Na seriye ki ma, a lan a xa faxa, barima a bara a yete findi Ala xa Di ra.»

⁸ Pilati to na me, a naxa gaaxu ki fanyi ra. ⁹ A man naxa so a xonyi, a Isa maxorin,

«I tan, i kelixi minden?» Kɔnɔ Isa mu yaabi yo fi. ¹⁰ Pilati naxa fa a fala a be, «I tondixi n tan nan yaabide? I mu a kolon a nɔe naxan na n tan be, n nɔma i rabolode, n man nɔma i faxade wuri magalanbuxi ma?» ¹¹ Isa naxa a yaabi, «Nɔe yo mu i be n tan xun ma fo Ala naxan fixi i ma. Na nan a ra, naxan n saxi i belexe, na nan xa yunubi gbo.»

¹² Pilati to na me, a naxa so katafe a xa Isa rabepin, kɔnɔ Yuwifie naxa sɔnxɔ, «Xa i yi xeme bepin, i bara gere giri Rɔma mange xungbe ma. Naxan yo a yete findi mange ra, a bara ti Rɔma mange xungbe kanke.» ¹³ Na kui, Pilati to e xui me, a naxa Isa ramini tande. Pilati naxa dɔxɔ gbuntunyi ra, kiitisa kibanyi kui, dennaxe xili falama Eburu xui «Gabata». ¹⁴ Na lɔxɔe Yuwifie nu na fee yailanfe Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra. Yanyi tagi Pilati naxa a fala Yuwifie be, «Wo xa mange nan ya!» ¹⁵ E man naxa sɔnxɔ, «A faxa! A faxa! A banban wuri magalanbuxi ma!» Pilati naxa a fala, «N xa wo xa mange faxa wuri magalanbuxi ma?» Serexedube kuntigie naxa a yaabi, «Mange yo mu na muxu tan be bafe Rɔma mange xungbe ra!» ¹⁶ Na temui a naxa Isa sa e sagoe, a yaamari fi Isa xa banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Matiyu 27:32-44, Maraki 15:21-32, Luki 23:26-43)

Sɔorie to Isa suxu, ¹⁷ e naxa a ramini taa kui sigafe ra «xun konkota yire,» naxan xili falama Eburu xui «Gologota.» Isa naxa siga naa, a wuri magalanbuxi ratexi a ma. ¹⁸ E Isa banban wuri magalanbuxi ma menni ne. E naxa mixi firin gbete fan banban, e keren ti yirefanyi ma, e boore ti kɔɔla ma, e Isa ti e tagi. ¹⁹ Pilati naxa yaamari fi a yi sebeli xa gbaku Isa xun ma wuri magalanbuxi ma, «Isa Nasaretika, Yuwifie xa mange». ²⁰ Yuwifi gbegbe naxa na sebeli xaran, barima Isa nu banbanxi dennaxe, na makɔre taa ra. Na sebeli fan nu sebexi Eburu xui, Lateni xui, a nun Gireki xui. ²¹ Na kui, serexedube kuntigie naxa a fala Pilati be, «I naxa a sebe <Yuwifie xa mange>. I xa a sebe ne, <Yi xeme a fala ne, a Yuwifie xa mange nan a ra.> » ²² Pilati naxa e yaabi, «N naxan sebexi, n bara ge na sebede.»

²³ Sɔorie to ge Isa banbande, e naxa a xa dugie tongo, e e itaxun na sɔori naani ma. E naxa a xa donma fari igoroe fan tongo. Na donma to mu nu degexi, ²⁴ e naxa a fala e bore be, «Won naxa a ibɔɔ. Won xa a tongoma sugandi bere nde ra.» Na birin naba ne, alako naxan sebexi Kitaabui kui, na xa rakamali:

«E bara n ma dugie itaxun e bore ma,
e n ma donma tongoma sugandi bere ra.»

Sɔɔrie a raba na ki nɛ.

²⁵ Isa nga fan nu na a xa wuri magalanbuxi fɛ ma, a nun a nga xunya. Kolopa xa gine Mariyama, nun Mariyama Magidalaka fan nu na mɛnni. ²⁶ Isa to a nga to a ɔɔxirabire maxanuxi fɛ ma, a naxa a fala a nga bɛ, «N nga, yi bara findi i xa di ra.» ²⁷ A naxa fa a fala a ɔɔxirabire fan bɛ, «A mato, i nga nan ya.» Keli na waxati ma, na ɔɔxirabire naxa Isa nga xanin a xɔnyi.

Isa xa faxɛ

(Matiyu 27:45-56, Maraki 15:33-41, Luki 23:44-49)

²⁸ Na xanbi, Isa to nu a kolon a fɛ birin bara kamali, a naxa a fala, «Ye xɔli na n ma.» A na fala nɛ alako Kitaabui xa masenyi xa kamali. ²⁹ Se sase nde nu na mɛnni, naxan nu rafexi weni muluxunxi ra. E naxa se nde rasin na weni i, e a xiri hisopi wuri kuye ra, e a maso Isa dɛ ra. ³⁰ A to nde min, a naxa a fala, «A birin bara kamali!» A naxa a xun sin, a fa laaxira.

³¹ Na lɔxɔɛ Yuwifie nu see rafalama Sayamaleke Dangi Sali xa fɛ ra. E mu tin furee xa lu wuri magalanbuxi ma na malabu lɔxɔɛ, barima sali xungbe nan nu a ra. Na kui, e naxa Pilati mayandi a xa na mixi banbanxie sanyie gira, alako e xa faxa mafuren, e xa ba na. ³² Sɔɔrie naxa fa, e fa na mixi firinyi sanyie gira, naxee nu banbanxi Isa yirefanyi ma, a nun a kɔɔla ma. ³³ Kɔnɔ e to Isa li, e naxa a to a jan bara faxa. Na kui, e mu a tan sanyie gira, ³⁴ kɔnɔ sɔɔri nde naxa a seeti sɔxɔ tanbɛ ra, ye nun wuli naxa mini keren na. ³⁵ Naxan na fɛ toxi, a bara na fɛ seede ba. A xa seedeɔxɔya findixi nɔndi nan na. A tan yete a kolon, a a na nɔndi nan falafe wo bɛ, alako wo fan xa danxaniya. ³⁶ Na fee raba nɛ alako Kitaabui xa masenyi xa kamali, naxan a masenxi, «A xɔri keren mu girama.» ³⁷ A man sɛbexi yire gbete, «E e ya tima nɛ mixi ra, e bara naxan sɔxɔ.»

Isa xa maragate

(Matiyu 27:57-66, Maraki 15:42-47, Luki 23:50-56)

³⁸ Na fɛ birin xanbi, Yusufu Arimateka naxa sa Isa fure maxandi Pilati ma. Isa ɔɔxirabire nde nan nu a ra, kɔnɔ a mu nu a masenma kene ma, a to nu gaaxuxi Yuwifi kuntigie ya ra. Pilati to tin, Yusufu naxa sa Isa fure tongo. ³⁹ Nikodemu, naxan nu bara siga Isa yire gundo kui kɔɛ ra tɛmɛi dangixi, na fan naxa labundɛ kilo tongo saxan miri

nun alowe daaxi xanin Isa fure yire. ⁴⁰ E naxa Isa fure mafilin dugie ra, e labunde sa a ma, alɔ Yuwifie darixi a ra ki naxe. ⁴¹ Bɔxi nde nu makɔre Isa faxade ra, gaburi neene nu bara yailan dennaxe. Fure yo mu nu ragataxi a kui sinden. ⁴² E naxa Isa ragata na yire makɔrexi, barima e gbataxi Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra. A nu lan ne Yuwifie xa ge fe birin yailande beenun kɔe xa so na lɔxɔe.

20

Isa xa marakeli

(Matiyu 28:1-8, Maraki 16:1-8, Luki 24:1-12)

¹ Sande lɔxɔe Mariyama Magidalaka naxa siga gaburi yire subaxe ma beenun kuye xa mayalan. A to menni li, a naxa a to na gɛme xungbe nu bara ba gaburi de ma. ² Na kui, a naxa siga a gi ra Simɔn Piyeri nun Isa fɔxirabire boore yire, Isa nu naxan xanuxi, a a fala e be, «E bara Marigi fure tongo gaburi kui, muxu fan mu a kolon e a saxi dede.» ³ Na kui, Piyeri nun Isa na fɔxirabire boore fan naxa mini sigafe ra gaburi yire. ⁴ E firinyi naxa siga e gi ra, kɔnɔ Isa fɔxirabire maxanuxi naxa gaburi li beenun Piyeri singe xa naa li. ⁵ A to a felen alako a xa gaburi kui mato, a naxa kasange dugie to, kɔnɔ a mu so na kui. ⁶ Simɔn Piyeri to menni li, a naxa so fɔnmɛ kui keren na, a fa dugi bentenyi to naxan nu saxi Isa fure ma, ⁷ a nun dugi naxan nu makunfukunfuxi Isa yatagi ma. Na dugi nu saxi a xati ma, a sa ki yailanxi a fanyi ra. ⁸ Na temui, Isa fɔxirabire boore, naxan singe gaburi yire li, a fan naxa so na kui. A naxa a birin to, a danxaniya. ⁹ E mu nu fahaamui sɔtɔxi Kitaabui xa masenyi ma sinden, fa fala a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa keli faxe ma. ¹⁰ Na dangi xanbi na fɔxirabire firinyie naxa gbilen e xɔnyi.

Isa minife Mariyama Magidalaka ma

(Maraki 16:9-11)

¹¹ Mariyama to nu tixi gaburi sode de ra, a nu na wafe. A to a felen a xa gaburi kui mato, ¹² a naxa maleke firin to. E maxirixi dugi fiixe ra, e dɔxɔxi Isa fure nu saxi dennaxe. Keren nu na a xunsade ra, boore nu na a sanlaabe ra. ¹³ E naxa Mariyama maxɔrin, «N ma di, i wafe munfe ma?» A naxa e yaabi, «E bara n Marigi fure tongo, n mu a kolon e a saxi dede.»

¹⁴ A to ge na falade, a naxa a kobe rato, a fa mixi nde to, a tixi naa. A mu a kolon a Isa nan a ra. ¹⁵ Isa naxa a maxɔrin, «N ma di, i wama munfe ra? I na nde fenfe?»

Mariyama ɲɔxɔ a ma, sansi meenima nan nu a ra. Na kui, a naxa a yaabi, «N ba, xa i tan nan na fure tongoxi, i xa na yire masen n be alako n xa siga a tongode.»¹⁶ Isa naxa a fala a be, «Mariyama.» Mariyama to a mafindi, a naxa a ratin, «Rabuni!» Na nan falaxi Eburu xui, «Karamɔxɔ». ¹⁷ Isa naxa a fala a be, «I naxa i belexe din n na, barima n mu nu te Baba Ala yire sinden. Siga n ngaxakerenyie yire, i a fala e be, a n fafe tede n Baba xɔnyi, n Marigi Ala naxan findixi wo fan Baba ra, wo fan Marigi Ala.»

¹⁸ Mariyama Magidalaka naxa siga xibaaru ra Isa fɔxirabiree yire, a a fala e be, «N bara Marigi to!» A man naxa Isa xa xɛra iba e be.

Isa minife a fɔxirabiree ma

(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:14-18, Luki 24:36-49)

¹⁹ Na sande lɔxɔe kerenyi, Isa fɔxirabiree nu malanxi banxi kui nunmare ra, naade birin mabalanxi Yuwifɔ kuntigie xa yaragaaxui ma. Isa naxa mini e ma, a ti e tagi, a a fala, «Ala xa wo bɔɲe sa.» ²⁰ A to na fala e be, a naxa a belexee nun a seeti masen e be. E naxa seewa Marigi tofe ra. ²¹ Isa man naxa a masen e be, «Bɔɲesa xa lu wo be. N bara wo xɛe alɔ Baba Ala n xɛxi ki naxe.» ²² A to ge na falade, a naxa foye felun e ma, a a fala, «Wo xa lu Ala Xaxili Seniyenxi xa goro wo ma. ²³ Xa wo diɲe mixi haake ma, na haake bara ɲɔn, kɔnɔ xa wo mu diɲe, na haake luma a ma.»

Tomasi Isa tofe

²⁴ Isa mini a xa xɛra fu nun firinyie ma temui naxe, Tomasi, e naxan xilima «guli», a mu nu na e ya ma menni. ²⁵ Na kui, booree naxa a fala a be, «Muxu bara Marigi to!» Kɔnɔ a tan naxa e yaabi, «Xa n tan mu lantuma fɔxi to a belexe kui, n nan n belexesole raso naa, xa n man mu n belexe sa a seeti ma e dennaxe soxɔ, n tan mu lama a ra feo!»

²⁶ Xi solomasaxan dangi xanbi, Isa fɔxirabiree man to nu malanxi banxi kui, Tomasi nu na e ya ma. Hali naade birin to nu mabalanxi, Isa naxa mini e ma menni, a ti e tagi, a e xɛbu, «Bɔɲesa xa lu wo be.» ²⁷ Na temui, Isa naxa a fala a be, «N belexe mato. I xa i belexesole sa n seeti ma e dennaxe soxɔ. I naxa tege n i. I xa danxaniya.» ²⁸ Tomasi naxa a fala a be, «N Marigi Ala!» ²⁹ Isa naxa a masen a be, «I danxaniyaxi ne, i to bara n to? Heeri na mixie be naxee bara danxaniya, hali e mu n toxi.»

Yi Kitaabui seɓe fe naxan ma

³⁰ Isa kaabanako gbegbe raba ne a fɔxirabiree ya xori, naxee mu seɓexi yi Kitaabui

kui. ³¹ Kɔnɔ naxee xa fe tan seɓexi yi ki, e seɓexi ne alako wo xa la a ra, a Isa nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Ala xa Di. Na kui, wo na danxaniya a ma, wo kisi sɔtɔma ne a saabui ra.

21

Isa minife a fɔxirabire ndee ma

¹ Na fee dangi xanbi, Isa man naxa mini a fɔxirabiree ma Tiberiyasi baa de ra. A a yete makenen e be yi ki ne. ² Simɔn Piyeri, Tomasi e naxan xilima «guli,» Natanayeli naxan keli Kaana taa Galile boxi ma, Sebede xa die, nun Isa fɔxirabire firin gbetee, nee birin nu na yire keren. ³ Simɔn Piyeri naxa a fala e be, «N tan sigafe yexe suxude.» E naxa a fala a be, «Won birin na a ra.» Na kui, e naxa mini, e baki kunkui kui, kɔnɔ na koe birin na, e mu sese suxu.

⁴ Kuye to nu ibafe, Isa nu tixi baa de ra, kɔnɔ a fɔxirabiree mu nu a kolon a a tan nan a ra. ⁵ Isa naxa e maxɔrin, «N ma die, wo bara yexe nde sɔto?» E naxa a yaabi, «Ade, muxu mu sese suxuxi.» ⁶ A naxa a fala e be, «Wo yete woli kunkui yirefanyi ma, wo a nde sɔtɔma ne.» E to a woli, e mu nu noma yete ratede, barima yexe gbo a kui. ⁷ Na kui, Isa fɔxirabire, a naxan xanuxi, a naxa a fala Piyeri be, «Won Marigi na a ra.» Simɔn Piyeri to na me, a naxa donma ragoro a ma, a bagan ye ma sigafe ra Isa yire. ⁸ Booree fan naxa a li kunkui kui, yete naxan nafexi yexee ra, a xirixi kunkui ra. E mu nu makuya xare de ra, fo nɔngɔn keme firin pɔndon.

⁹ E to te xare de ra, e naxa te xuruxi to, yexe saxi a te wole ra, taami fan na na. ¹⁰ Isa naxa a fala e be, «Wo fa yexe nde ra wo baxi naxan suxude.» ¹¹ Na kui Simɔn Piyeri naxa te kunkui kui, a yete bendun xare ma. A nu rafexi yexe xungbee nan na, a gundi keme tongo suuli nun saxan. Kɔnɔ hali yexe to nu gboxi yete kui na ki, yete mu iboo.

¹² Isa naxa a fala e be, «Wo fa wo dege.» A fɔxirabiree mu suusa a maxɔrinde nde a ra, barima birin nu a kolon Marigi nan a ra. ¹³ Isa naxa fa taami tongo, a a itaxun e ma, a man naxa yexe so e yi ra. ¹⁴ A saxan nde nan nu na ki, Isa a yete masenma a fɔxirabiree be, kabi a keli faxe ma.

Isa nun Piyeri

¹⁵ E to ge e de ibade, Isa naxa Simɔn Piyeri maxɔrin, «Simɔn, Yaya xa di, i n xanuxi dangi yie birin na?» A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi. I tan a kolon n i xanuxi ki naxe.» Isa naxa a fala a be, «Meeni n ma yexee yoree ma.» ¹⁶ A man naxa gbilen a

maxorin na a firin nde, «Simɔn, Yaya xa di, i n xanuxi?» A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi. I tan a kolon n i xanuxi ki naxe.» Isa naxa a fala a be, «Meeni n ma yexeee ma.»¹⁷ A man naxa gbilen a maxorin na a saxan nde, «Simɔn, Yaya xa di, i n xanuxi?» Piyeri naxa sunnun Isa to a maxorin sanmaya saxan nde, «I n xanuxi?» A naxa a yaabi, «Marigi, i tan fe birin kolon. I tan a kolon n i xanuxi ki naxe.» Isa naxa a fala a be, «Meeni n ma yexeee ma.»¹⁸ N xa nondi yati nan fala i be, i fonike temui, i tan nan nu i yete tagi ixirima, i wa sigafe dede, i siga. Kɔnɔ i na fori, i i belexe italama ne, mixi gbete i tagi xiri, a i xanin yire i mu wama sigafe dennaxe.»¹⁹ Isa na fala ne alako a xa Piyeri faxa ki nan masen, Piyeri fama Ala matɔxode naxan saabui ra. A na fala xanbi, a naxa a fala Piyeri be, «Bira n fɔxɔ ra.»

Isa nun a fɔxirabire maxanuxi

²⁰ Piyeri to a kobe rato, a naxa Isa fɔxirabire to e fɔxɔ ra, Isa nu naxan maxanuxi. Sayamaleke Dangi Sali, a tan nan a maso Isa ra e dege temui, a a maxorin, «Marigi, nde fama i yanfade?»²¹ Piyeri to a to, a naxa Isa maxorin, «Marigi, na tan go?»²² Isa naxa a yaabi, «Xa n wama a xa simaya xa bu han n gbilen temui, na munse fanma i tan ma? I tan xa bira n fɔxɔ ra.»²³ Na kui, danxaniyatɔe ndee jɔxɔ naxa lu a ma a na fɔxirabire tan mu faxama, kɔnɔ Isa mu na fala. A a fala ne, «Xa n wama a xa simaya xa bu han n gbilen temui, na munse fanma i tan ma?»

Sebeli donxɔe

²⁴ Na fɔxirabire yati nan yi fe birin sebe, a findi seede fanyi ra. Muxu a kolon a xa seedejɔxɔya findixi nondi nan na.

²⁵ Isa fe gbegbe raba ne naxee mu sebexi yi Kitaabui kui. Xa na birin sebe ne nu, n laxi a ra a na Kitaabuie birin sade mu sɔtɔma dunipa ma nu.